

VNG MAGAZINE

09

31 MEI
2024

THEMA
LEEFBAARHEID
EN OMGEVING

HERSTEL EVENWICHT

Maak de regio sterker

MARK BOUMANS
NEDERLAND IS TE KLEIN
VOOR GROTE VERSCHILLEN

OMGEVINGSWET
WAT ZIJN DE EERSTE
ERVARINGEN?

EUROPA
DE WEG VINDEN
IN BRUSSEL

MULTIFUNCTIONELE ACCOMMODATIES VERSTERKEN DE LEEFBAARHEID IN NEDERLAND

Multifunctionele accommodaties (MFA's) zijn gebouwen die verschillende maatschappelijke functies combineren en vaak meerdere eigenaars hebben. Deze gebouwen zijn ontworpen om onder één dak of in nabijheid van elkaar een breed scala aan diensten te bieden, zoals onderwijs, cultuur, sport, wonen met zorg. Dit maakt ze cruciaal voor het bevorderen van de leefbaarheid in zowel kleine kernen als grote wijken.

Leefbaarheid van de wijk

MFA's zijn fundamentele elementen voor het creëren van een vitale en inclusieve samenleving. Ze bieden een omgeving waar jongeren zich kunnen ontwikkelen door een naadloze integratie van kinderopvang, scholen, sportfaciliteiten, verenigingsleven en vaak een jeugdhonk. Voor ouderen organiseren ze activiteiten die sociale interactie, gezonde voeding en lichaamsbeweging bevorderen. Daarnaast bieden MFA's praktische ondersteuning aan ouderen om hen te helpen actief te blijven in de gemeenschap. Tot slot biedt een MFA voor iedere inwoner een centrale plek voor ontmoeting, verbinding, maatschappelijke activiteiten en evenementen.

In MFA's vinden vaak 'cross-overs' plaats; nieuwe activiteiten die ontstaan uit de interactie tussen verschillende gebruikers. Voorbeelden hiervan zijn samenwerkingen tussen huisartsen, bibliotheken en sportverenigingen; zij ontwikkelen gezamenlijk programma's om maatschappelijke problemen zoals laaggeletterdheid en inactiviteit bij ouderen aan te pakken.

Haalbaar maken MFA

HEVO adviseert gemeenten en gebruikersorganisaties over effectieve modellen voor MFA's en wijst op veelvoorkomende valkuilen in samenwerking en financiën. Vaak zijn er problemen zoals onderbenutte voorzieningen, onevenredige risicoverdeling en onvoorziene kosten door rente, afschrijvingen of wetswijzigingen. Ook wordt de noodzaak van professionele bedrijfsvoering benadrukt, aangezien MFA's veelal afhankelijk zijn van vrijwilligerswerk, wat beperkingen heeft in verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. Daarnaast werkt HEVO het gebouwconcept uit en begeleidt zij de betrokkenen bij het ontwerp- en realisatieproces.

De businesscase

Bij de ontwikkeling van een MFA is het cruciaal om een uitgebreide businesscase op te stellen waarin alle financiële aspecten worden overwogen. Deze businesscase zorgt ervoor dat kosten en opbrengsten over de gehele levensduur van het project in balans zijn. Hierbij worden kapitaallasten, die ontstaan door de initiële investering in het gebouw, meegewogen. Het totale financiële plaatje omvat niet alleen de bouw- en aankoopkosten, maar ook de exploitatiekosten om het gebouw en de faciliteiten te onderhouden. Denk hierbij aan uitgaven voor energie, onderhoud, schoonmaak en belastingen. Tot slot nemen we de kosten en opbrengsten van de bedrijfsvoering (denk aan horeca, verhuur en evenementen) mee om het beeld compleet te maken.

“

*Hoewel de **ontwikkeling** en **exploitatie** van MFA's **aanzienlijke investeringen** vereisen, rechtvaardigen de **voordelen** van een **levendige** en **gezonde gemeenschap** deze **kosten ruimschoots**.*

Michiel Otto (directeur HEVO)

IN DIT NUMMER

NUMMER 9 · 31 MEI 2024 · JAARGANG 78

Coverfoto: Rob Voss/ANP | Nummer 10 verschijnt op 14 juni 2024

Extra ALV

De gemeentelijke financiën waren het thema van de extra Algemene Ledenvergadering van de VNG. Premier Mark Rutte was er ook.

THEMA Mark Boumans

'De periferie bestaat niet', zegt Mark Boumans. De vice-voorzitter van de VNG boog zich over het rapport *Elke regio telt!*

THEMA Omgevingswet

De nieuwe wet is voor gemeenten nog even wennen.

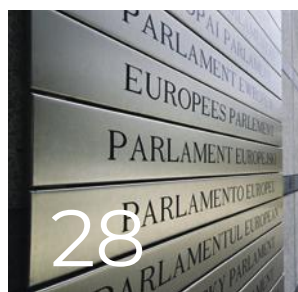
3

VNG
MAGAZINE
2024

THEMA Achterhoek

Bij de ruimtelijke inrichting gaan de Achterhoekse gemeenten weer terug naar het fundament.

Pieter Jan Kleiweg de Zwaan

De Permanente Vertegenwoordiger van Nederland bij de Europese Unie rolt voor lokale overheden de rode loper uit.

Coalitieakkoord

De nieuwe coalitie heeft geen antwoord op de vraag van gemeenten om het ravijn te dempen. Tot teleurstelling van de VNG.

EN VERDER

6 Lopende Zaken 7 Commentaar Albert Vermuë 13 Drie vragen aan 27 Thorbeckehoogleraar
31 Column André Krouwel 32 Betoog 34 Personalia 37 Raad & Werk

Intrekken spreidingswet: 'Doe het niet', zegt de VNG

De VNG roept de nieuwe coalitie op om de spreidingswet niet in te trekken. 'Doe het niet', zegt VNG-directeur Leonard Geluk deze week in VNG Magazine.

De nieuwe coalitie, van PVV, VVD, NSC en BBB, stelt in haar onlangs gepresenteerde hoofdlijnenakkoord een streng asielbeleid voor. Onderdeel daarvan is het intrekken van de spreidingswet. De VNG heeft lang gelobbyd voor de spreidingswet. Die zou ervoor moeten zorgen dat alle gemeenten naar draagkracht een bijdrage leveren aan de opvang van asielzoekers. Geluk: 'Dat is een goed uitgangspunt.'

OPGESCHORT

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) meldde eind vorige week dat de voorgenomen intrekking van de spreidingswet er nu al toe leidt dat 'enkele gemeenten' hebben aangekondigd om opvangplekken niet te realiseren, of

Beeld: Inge van Mill

de besluitvorming hebben opgeschort. Volgens het COA gaat het om zo'n 2.000 tot 2.500 plekken. Daardoor dreigt dat er op korte termijn aan honderden mensen geen opvang gegeven kan worden, aldus de opvangorganisatie. 'Dit kan leiden tot een inhumane situatie en onverantwoorde druk op medewerkers.'

ELLENDEN

Ook de VNG waarschuwt voor de gevolgen. De opvang van asielzoekers is formeel een taak voor het rijk, maar 'de ellende landt bij gemeenten' als de opvang niet goed geregeld is, zegt Geluk. Zo dreigen asielzoekers op straat te belanden als er geen voldoende opvangplekken zijn. Geluk: 'Het hele stelsel stort in vanuit de illusie dat als je hard roept dat er geen asielzoekers komen, ze er ook echt niet zullen zijn. Maar ze zullen er zijn, en ze zijn er nú.'

VNG-voorzitter Sharon Dijksma zei vorige week op de extra ledenvergadering dat de wet pas weg kan 'als het huis op orde is'. Gebeurt dat eerder, dan wordt de crisis alleen maar groter. De VNG wil het rijk de komende periode hierop aanspreken. 'Maar beter is het als de coalitiepartijen op hun schreden terugkeren en de spreidingswet niet intrekken', zegt Geluk. (RvdD)

Pagina 38: interview met Leonard Geluk

4

VNG
MAGAZINE
2024

Het vertrouwen in de overheid is niet groot. De oude smokkelaarsmentaliteit is eigenlijk nooit weggeweest.

Burgemeester Theo Weterings van Tilburg noemt zijn regio 'de bakermat van de ondermijnende criminaliteit', de Volkskrant 22 mei

BZK: Gemeentesecretarissen steunen bij weerbaarheid

Het kabinet wil gemeentesecretarissen ondersteunen bij het weerbaar maken van hun gemeente.

Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut blijkt dat met name kleinere gemeenten kwetsbaar zijn voor (juridische) intimidatie of infiltratie. Dat gebeurt onder meer bij het verlenen van vergunningen of het uitgeven van reisdocumenten. Die processen zijn op zichzelf niet kwetsbaar, maar de omstandigheden maken ze kwetsbaar.

Gemeentesecretarissen spelen een belangrijke rol bij het verbeteren van de weerbaarheid in hun gemeente, stelt BZK. Zij kunnen hun medewerkers beschermen tegen druk van buitenaf. (RvdD)

VNG: geen uitstel milieuzones

Het instellen van zero-emissiezones in steden kan niet worden uitgesteld. Dat stelt de VNG in een reactie op het hoofdlijnenakkoord.

De beoogde regeringscoalitie van PVV, VVD, NSC en BBB wil bezien hoe het instellen van zero-emissiezones kan worden uitgesteld. De partijen willen zo kijken of ze uitzonderingen voor ondernemers landelijk kunnen regelen. Uiteindelijk zou het invoeren van deze zones wel een verantwoordelijkheid van gemeenten moeten blijven.

De invoering van zero-emissiezones komt, aldus de VNG, niet uit de lucht vallen. Er zijn afspraken over gemaakt in het Klimaatakkoord van vijf jaar geleden en in de Uitvoeringsagenda Stadslogistiek. Samen met ondernemers uit de sector werken gemeenten en brancheorganisaties sinds 2019 nauw samen om voorbereidingen te treffen richting nul emissies vanaf 2025, stelt de VNG.

Veel bedrijven hebben al geïnvesteerd, bijvoorbeeld in de aanschaf van een elektrisch voertuig. Uitstel betekent voor ondernemers onduidelijkheid, oneerlijke concurrentie en mogelijke faillissementen. **(MM)** ⇄

Gemeente loopt vast door vacatures

De gemeentelijke dienstverlening dreigt vast te lopen omdat gemeenten er moeilijk in slagen vacatures in te vullen.

Daarvoor waarschuwt A&O fonds Gemeenten in de nieuwe Personeelsmonitor over 2023. De personeelstekorten doen zich onder meer voor in de ruimtelijke ordening, bouwkunde en civiele techniek, blijkt uit de cijfers. 'Tegelijkertijd komt er een pensioengolf aan, een mogelijk financieel ravijn in 2026, ligt het ziekteverzuim hoog en is het door de hoog ervaren werkdruk lastig om alle gemeentelijke taken uit te voeren.'

Ondanks de moeilijke zoektocht naar medewerkers, steeg het aantal gemeenteambtenaren vorig jaar opnieuw. Eind vorig jaar waren er zo'n 189.500 mensen in dienst van de gemeenten. Dat is 5,6 procent meer dan een jaar ervoor.

A&O ziet de oplossing vooral op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Gemeenten zijn daar zelf ook al mee bezig, aldus het fonds. **(RvdD)** ⇄

Vrouwelijke politici in het decentraal bestuur zijn vaker slachtoffer van online agressie en geweld dan hun mannelijke collega's.

Niet alleen hebben zij vaker te maken met online agressie en geweld, ook ervaren zij meer gevolgen in hun gedrag, functioneren en gebruik van sociale media. Bijna de helft (47 procent) van de vrouwelijke decentrale politici maakte het afgelopen jaar online agressie of geweld mee; bij mannen was dat 36 procent. Drie op de tien vrouwen geven aan minimaal drie online incidenten te hebben meegemaakt, bij mannen is dat 22 procent.

Dat blijkt uit onderzoek van Kennisinstituut Atria en Ipsos I&O, in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. **(LM)** ⇄

Sharon Dijksma bezoekt Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten

VNG-voorzitter Sharon Dijksma en plaatsvervangend directeur Pieter Jeroense bespraken met Sint Maarten en VNG-leden Saba en Sint Eustatius de mogelijkheden tot intensievere samenwerking.

SABA EN SINT EUSTATIUS

Op Saba en Sint Eustatius werd gesproken over mogelijkheden om hun lidmaatschap van de VNG verder te versterken. Sinds 10 oktober 2010 zijn deze eilanden als 'openbaar lichaam' integraal onderdeel van Nederland. Een gemeenschappelijke uitdaging is dat hun belangen vaak niet goed genoeg worden meegenomen bij het maken van nieuwe wetgeving in Den Haag. De VNG kan hierin met bepaalde

diensten, zoals de uitvoeringstoets, een rol spelen. Met de eilandbesturen bespraken Dijksma en Jeroense hoe een gezamenlijke agenda kan helpen om de uitdagingen van de eilanden beter te agenderen.

SINT MAARTEN

Ontwikkelingen op Sint Maarten staan nog altijd voor een groot deel in het teken van de wederopbouw na orkaan Irma in 2017. Met het destijds opgezette Trust Fund, waarin het Nederlandse kabinet 470 miljoen euro heeft gestort, worden onder het beheer van de Wereldbank concrete projecten uitgerold gericht op herstel van het eiland.

[Lees meer op vng.nl](https://vng.nl).

TERUGBLIK COMMISSIE INFORMATIESAMENLEVING 25 APRIL 2024

De commissie Informatiesamenleving vergaderde op donderdag 25 april in Den Haag.

DIGITALE AGENDA 2028

De commissie bespreekt de 0.8-versie van de Digitale Agenda. De leden kunnen zich vinden in de uitwerking. Algemeen is het gevoel dat er meer urgentie moet zijn voor de noodzaak om meer samen te werken en te standaardiseren. Want alleen lukt het gemeenten niet meer, door arbeidskrapte en de financiële positie. Verder vragen de commissieleden om inzicht in de projecten die prioriteit hebben.

COMMON GROUND

Common Ground is de informatie-kundige visie waarmee gemeenten gezamenlijk de informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer inrichten. Met de herinrichting van de informatievoorziening kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering ingrijpend verbeteren. De commissie bespreekt het transitieprogramma Common Ground. Er is

veel bijval voor het programma. Er worden bestuurlijke bijeenkomsten georganiseerd om een breed draagvlak onder bestuurders te creëren in de aanloop naar de Algemene Ledenvergadering (ALV). Tijdens de ALV vindt finale besluitvorming plaats over het transitieprogramma.

DIGITAL TWINS

Op verzoek van de commissie heeft de VNG een position paper opgesteld. Aanleiding is dat het instrument Digital Twins steeds meer wordt ingezet om de gevolgen van te nemen beslissingen in beeld te brengen. Alles staat of valt bij goede data en daarvoor is meer standaardisatie nodig. Het position paper legt uit en zoomt in op de mogelijkheden van het instrument. In het position paper staan ook zes boodschappen, waaronder de oproep aan het ministerie van BZK om de regierol bij standaardisatie van Digital Twins te pakken.

DIGITAL DECADE

De marketing- en communicatiestrategie voor de Digitale Transformatie ligt ter besluitvorming voor. Deze marketing- en communicatiestrategie

is onderdeel van de meerjarige strategie Digital Decade om de digitale transformatie in Europa, Nederland en in gemeenten in te voeren.

Een van de hoofdzaken is om de Europese agenda te verbinden met Nederlandse strategieën over digitalisering en innovatie. De doelstellingen en interventies dragen bij aan de bewustwording onder gemeenten om zelf de digitale transformatie vorm te geven. Er volgt nog een communicatieplan, de commissie is akkoord.

OVERHEIDSBREDE LOKETTEN

De commissie spreekt haar steun uit voor de ontwikkeling van een overheidsbrede loketfunctie. Binnen deze loketfunctie gaan gemeenten een rol spelen bij het fysieke contact met de overheid.

Uitvoeringsorganisaties, gemeenten en departementen werken samen in dit initiatief om te ervaren wat nodig is om burgers vanuit een gezamenlijke loketfunctie verder te helpen. Dat vraagt onder andere om een netwerk van professionals die een breed pakket vragen kunnen beantwoorden. Een nadere uitwerking van de voorwaarden volgt nog.

Albert Vermuë

Directeur Beleid Leefomgeving en Arbeidszaken

albert.vermue@vng.nl

MINDER CHAGRIJN

Veel maatschappelijke onvrede komt voort uit de woningnood. Jonge volwassenen kunnen het ouderlijk huis niet uit, stellen een kinderwens uit. Mensen van middelbare leeftijd moeten na een scheiding intrekken bij bejaarde ouders. Woningnood is geen 'gewoon' schaarsteprobleem. Het ontwricht levens van mensen en van de samenleving als geheel.

Als geen andere partij kunnen gemeenten onderdeel zijn van de oplossing. Je hoort soms zeggen: gemeenten bouwen geen woningen. Dit is waar, maar ik vind het geen fijne uitspraak. Woningbouw is ingewikkeld, er is geen wondermiddel voor versnelling. Juist wethouders kunnen daarom het verschil maken: door er helemaal voor te gaan. Zij kunnen partijen bij elkaar halen, coördineren, procedures versnellen. De lokale democratie weet het beste wat er speelt. Wonen is lange tijd aan de markt overgelaten, stap voor stap zien we nu de publieke sturing erop terugkomen. Het demissionaire kabinet heeft er veel aan gedaan. En in het hoofdlijnenakkoord van het beoogde nieuwe kabinet staat de planbatenheffing. Als dit doorgaat, kan een flink deel van de winst op landbouwgrond die een woonbestemming krijgt, worden geïnvesteerd in infrastructuur van de nieuwe wijk, of in lagere woningprijzen. De maatregel is er nog niet, en zal niet het hele verschil maken. Maar er is meer. Het is minder winstgevend gemaakt woningen uit te ponden, de verhuurderheffing is afgeschaft en corporaties krijgen meer vrijheid om te bouwen voor het middensegment.

Sinds een jaar is er de Wet goed verhuurderschap die waarschijnlijk wordt gevolgd door een wet die excessen met huurprijzen moet voorkomen. De regierol van overheden wordt wettelijk geregeld en de VNG heeft voorstellen gedaan om actiever grondbeleid te vergemakkelijken.

De recente Woontop organiseerde de VNG met twaalf partijen. Dat grote aantal illustreert de complexiteit. Veel functies vechten om schaarse ruimte en de stem van gevestigde belangen klinkt meestal luid. Tegelijk zagen we op de Woontop goede voorbeelden. Zo verdrievoudigde Breda in een paar jaar tijd de woningproductie en bouwt Den Haag een wijk voor 50.000 inwoners.

In gemeenten zijn er veel mensen die hun nek uitsteken, die niet weglopen voor risico's, of die in een zaal met boze inwoners opstaan voor de niet-georganiseerde woningzoekers. Mensen die durven hun invloed te gebruiken, daar hebben we er meer van nodig. Niet meer het lied van 'moeilijk, moeilijk, moeilijk' maar een heropleven van de nu vijftig jaar oude, onparlementaire, maar iconische uitspraak van Jan Schaefer. U weet wel.

Voor elke wethouder van Ruimte en Wonen is een glansrol weggelegd. Als zij er hun gewicht achter zetten, maakt dat echt een verschil. Voor individuele mensen én voor minder maatschappelijk chagrijn. ✎

WONINGBOUW IS
INGEWIKKELD, ER
IS GEEN WONDER-
MIDDEL VOOR
VERSNELLING

THEMA ELKE REGIO TELT

‘De periferie bestaat hier niet’

8

VNG
MAGAZINE
2024

NEDERLAND IS TE KLEIN OM EEN GROOT VERSCHIL TUSSEN STAD EN PLATTELAND TE LATEN ONTSTAAN, ZEGT MARK BOUMANS. ‘WE KUNNEN DE POTENTIE VAN ALLE REGIO’S BETER BENUTTEN. IEDERE REGIO VERDIENT **EEN EIGEN KANSENAGENDA.**’

‘Denk vanuit de regio
en *de kracht* van
het hele land’

‘Het gaat niet alleen om geld, ook om *onzinnige regels*’

10

VNG
MAGAZINE
2024

Wie
is...

Mark Boumans

is vicevoorzitter van de VNG en burgemeester van Doetinchem. Hij is onder meer ook voorzitter van de Regio Achterhoek.

Mark Boumans, vicevoorzitter van de VNG, geeft samen met de Bredase burgemeester Paul Depla leiding aan de Adviesgroep Elke Regio Telt. Die bracht recent advies uit aan de VNG hoe om te gaan met het rapport *Elke regio telt!*, vorig jaar gepresenteerd door de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving en de Raad voor het Openbaar Bestuur. De drie adviesraden concluderen dat er aanmerkelijke en niet te rechtvaardigen regionale verschillen bestaan in brede welvaart, ontstaan door in het verleden gemaakte keuzes van het rijk. Het huidige rijksbeleid versterkt vooral regio's die al sterk zijn, in andere regio's verschraken de voorzieningen. Dat vraagt om herstel van evenwicht. De VNG riep de hulp van de achterban in om tot een gedragen mening te komen hoe om te gaan met de aanbevelingen uit het rapport. Daartoe belegde de adviesgroep diverse bijeenkomsten in het land. Die leverden talloze constructieve en ook pittige gesprekken op. 'Overal waar ik kom tref ik alleen maar trotse mensen die vertellen over hun regio en de kansen waarmee ze aan de slag willen. Dat bevestigt heel sterk mijn mening dat wij genoeg bestuurskracht in Nederland hebben om met het rapport aan de slag te gaan', zegt Boumans. 'De periferie bestaat hier niet. Nederland is klein. Denk vanuit de regio en de kracht van het hele land. Dat brengt ons meer dan het denken vanuit enkele mainports die het voor de rest moeten doen.'

De VNG krijgt het advies het rijk te helpen om sensitiviteit op te bouwen voor onbenut potentieel in de regio. Kunt u dat toelichten?

'Dat sluit aan bij ons advies een kansenagenda voor alle regio's te maken. Iedere regio heeft eigen unieke kwaliteiten en mogelijkheden. Onder de kaasstolp in Den Haag is het voor ministeries soms moeilijk zich te verplaatsen in de regio. Wij adviseren de VNG op dat vlak bewustzijn te organiseren en deskundigheid

te ontwikkelen, om vervolgens bij ieder bestuurlijk of ambtelijk overleg dat perspectief op tafel te leggen. De nieuwe verenigingsstrategie van de VNG helpt daarbij. Onderdeel daarvan is verder te investeren in de contacten met de achterban. De klankbordgroep bestaat uit 75 vertegenwoordigers van alle regio's. De VNG probeert daarmee de diversiteit van Nederland aan tafel te krijgen. Daar leren we van elkaar en we krijgen begrip voor elkaars situatie. Dat maakt ons sterker en van daaruit kunnen we inzetten op bijvoorbeeld de woningbouwopgave, bestaanszekerheid of regionaal economisch beleid.

'De VNG treedt daarbij op als verbinder. Dat gebeurde van oudsher al via de twaalf provinciale afdelingen die allemaal op hun eigen manier functioneren. In de loop der jaren kwamen daar de G4, G40, M50, P10, K80 en R8 bij. Van belang is dat die netwerken ook met elkaar spreken, anders vindt groot wat van klein en andersom. Dat helpt de VNG uiteindelijk niet om namens alle gemeenten te spreken. Daarvoor is meer discussie binnen de vereniging nodig.'

Hoe verliepen de gesprekken met al die gremia?

'Aanvankelijk dreigde de adviesgroep in de valkuil te lopen door het rapport te becommentariëren. Uiteindelijk slaagden we erin het gesprek aan te gaan over de obstakels waar een plattelandsgemeente in Oost-Nederland, een kleine stad in het noorden of een G4-gemeente in de Randstad tegenaan loopt. De logica van het rapport is veelzeggend. Duidelijk werd dat gemeenten prima verschillend kunnen zijn. Het gaat niet primair om een herverdelingsvraagstuk. Het draait om de vraag of de keuze van de rijksoverheid, om sterke regio's sterker te maken, de juiste is. Het antwoord daarop is nee. Die keuze pakt voor veel gebieden niet goed uit. De focus ligt op die investeringslogica. Het gaat niet alleen om geld, ook om onzinnige regels. Belangrijk is dat we er geen zoektocht naar de tien zwakste regio's van hebben gemaakt. We willen in de basis dat er voor alle regio's een kansenagenda komt door te onderzoeken waar het sterker en beter kan.'

Middelen zijn linksom of rechtsom wel belangrijk. Kostte het moeite om op één lijn te komen?

‘Als het alleen om geld ging, was het een ingewikkelde discussie geworden. Wat jij wilt gaat ten koste van mij. De VNG bevecht bij het rijk dat alle gemeenten het oplopende tekort tot drie miljard gecompenseerd krijgen. Die discussie staat los van nieuw rijksbeleid om alle regio’s daadwerkelijk mee te laten doen. Dit vraagstuk is veel breder. Los van beelden en gevoelens is de adviesgroep erin geslaagd heel goed naar iedereen te luisteren. Waar loopt de ander tegenaan, is dat oplosbaar? Het was geen wedstrijd wie het grootste probleem heeft. De adviesgroep bestond uit een mooi palet aan mensen die uit eigen ervaring of via hun achterban de pijnpunten goed op tafel wisten te leggen.’

Denkt u dat het nieuwe kabinet net als het huidige de boodschap uit het rapport ook omarmt?

‘Het grote risico is dat dit prachtig rapport, waarbij iedereen tot tranen geroerd is over de aanbevelingen, binnen een half jaar onderin de la ligt. Wij moeten hier blijvend aandacht voor vragen, te meer daar BZK eigenlijk heel positief op het rapport reageerde. Voor andere ministeries ligt dat complexer. Het vergt van het coördinerend departement een inspanning om de neuzen dezelfde kant op te krijgen. BZK werkt voortvarend aan die integrale aanpak met langjarige en structurele financiering. Het nieuwe kabinet zal dat ook echt moeten omarmen als beleidsprioriteit. Regio-deals zijn leuk, maar slechts een beetje handgeld dat als hagelslag over Nederland wordt uitgestrooid. Het rijk kiest nu voor tien regio’s, de vijf uit het rapport en nog eens vijf daaraan toegevoegd. Begrijpelijk, want de achterstanden zijn daar het grootst, maar wat ons betreft is dat niet de eindsituatie. Het rijk doet de aanbevelingen uit het rapport en onze werkzaamheden onvoldoende recht wanneer het niet alle regio’s in staat stelt met een kansenagenda te komen.’

Zonder economisch perspectief floreert een regio niet. Hoe is dat op te lossen?

‘Iedere regio vraagt om een andere aanpak. De Achterhoek bijvoorbeeld heeft al een heel sterke economische ruggengraat, met meer dan honderd pareltjes aan middenbedrijven. Geen ASML, maar wel andere wereldmarktleiders. Die wil je niet kwijt. Voor ons is het van belang jonge mensen vast te houden, anders vertrekken die bedrijven naar het buitenland. Dat zijn wel dragers van het bruto binnenlands product die de economie voortstuwen. Verlies dat niet uit het oog. De Achterhoek heeft voorzieningen als onderwijs en bereikbaarheid nodig om aantrekkelijk te blijven. Als je nooit een keer boven komt drijven op de nationale agenda omdat je als regio met 400.000 mensen als te klein wordt beschouwd, gaat het de verkeerde kant op. In Noordoost-Groningen is de economie veel dunner. Daar helpt het wel om de werkgelegenheid te stimuleren.’

Kunnen gemeenten brede welvaart in de regio koppelen aan de kansen die opgaven als klimaatadaptatie en de energietransitie bieden?

‘Ja, dat denk ik echt. Wij moeten aan de slag met de transities, daar is ruimte voor nodig. Er liggen echt koppelkansen met onze ambities om de wereld een stukje schoner en beter door te geven aan volgende generaties. De decentrale overheid kan echt een bijdrage leveren aan de grote rijksopgaven. Zet ons daarvoor in positie. Of je nou de gemeente Ameland, Amsterdam of Valkenburg bent, dat maakt niet uit. Maak de regio’s sterker, dan kunnen ze allemaal een bijdrage leveren. Dat is echt onze overtuiging.’

‘Iedere regio vraagt om een andere aanpak’

Samen bouwen aan een betere omgeving

KAFRA
HOUSING

Niet iedereen staat te springen om locaties waar internationale medewerkers en asielzoekers gehuisvest worden. Dat kunnen wij als KaFra Housing beamen. Maar door de dialoog aan te gaan, open kaart te spelen, afspraken te maken en die ook na te komen, kunnen we dergelijke zorgen ontnemen. Hierover spraken wij met twee mensen die dit proces van dichtbij mee hebben gemaakt.

Amira Luydens-Dabian zetelt namens Venray Lokaal in de lokale Gemeenteraad. Daar werd sceptisch gereageerd toen we de plannen voor de ontwikkeling van onze KaFra Tower bekendmaakten. 'Wat brengt zo iets mee voor buurtbewoners? Komt er geen overlast?', begint Luydens-Dabian. 'En we hadden stereotypes over te hard rijden en drankmisbruik.'

Ze was zelf misschien wel de felste tegenstander. Maar gaandeweg het proces werden deze zorgen ontnomen. 'Omdat de plannen eerlijk werden verteld. Er werd open kaart gespeeld met zowel ons als de buurt en alles werd duidelijk uitgelegd. Maar, belangrijker nog, het werd ook daadwerkelijk geregeld zoals afgesproken.'

Als ervaringsdeskundige kan ze erover meepraten. 'Tijdens een rondleiding heb ik gevraagd of ik incognito in de KaFra Tower kon verblijven. Om te kijken of het verhaal dat verteld wordt ook klopt.' En zo geschiedde. 'Toen is mijn mening helemaal omgeslagen.' Het voelde als een veilige en vertrouwde omgeving, als een tweede thuis. De woningen zijn Roemer-proof en men kan er niet zomaar uitgezet worden.

'Er was zelfs iemand die er niet woonde en vertelde dat hij jaloers was op de bewoners.' De conclusie? 'Dit is het voorbeeld dat wij moeten volgen in Nederland.'

Petra van Duijnhoven deelt die mening. Als buurtbewoner zit ze zowel in het wijkplatform als in de klankbordgroep van het Mobile Home Park in Venray. Zodoende is ze nauw betrokken bij de omgevingsdialoog. 'Dat werkt twee kanten op. KaFra moet met de bewoners in gesprek en vice versa,' legt ze uit. 'Je kan wel ergens flink op tegen zijn, maar als je niet in gesprek gaat komen er ook geen oplossingen. Terwijl ook internationale medewerkers en asielzoekers een verblijfplaats moeten hebben.'

Ook in de buurt heerste in het begin scepsis. 'Ook omdat het in het verleden anders is gegaan,' begint Van Duijnhoven. 'Toen lazen we ineens in de krant dat er plannen waren voor een dergelijke locatie en daar was men op tegen.' Uiteindelijk ging de locatie niet door en er werd van geleerd. 'Daarna kwam KaFra, die hadden een andere locatie op het oog. Zij gingen vanaf het begin het gesprek met ons aan. We werden stapsgewijs meegenomen en betrokken in het proces. Van de vergunningen tot aan de grootte van de parkeerplaats. Daarin mochten we meedenken en ook na de oplevering bleven de lijntjes kort waardoor we snel konden schakelen met bijvoorbeeld de aanwezige Welfare Officers'

Sindsdien is de buurt positief. 'Zo vaak zaten we bij elkaar. Nu is dat niet meer nodig. Maar als er iets is, is het clubje zo weer bij elkaar en gaan we samen op zoek naar oplossingen.'

>> Dit is het voorbeeld dat wij moeten volgen in Nederland <<

Amira Luydens-Dabian

>> We werden stapsgewijs meegenomen en betrokken in het proces <<

Petra van Duijnhoven

3 VRAGEN AAN...

Bas Haarhuis

Gemeenteraadslid Bas Haarhuis (Keerpunt22) van Tubbergen pleit voor een subsidie voor jongeren om carnavalswagens te bouwen. Het wordt voor verenigingen steeds moeilijker om het hoofd boven water te houden, ziet hij.

1 Wat is precies uw idee?

‘Ik heb schriftelijke vragen gesteld over een mogelijke waarderingsbijdrage voor met name jonge carnavalswagenbouwers. Dit naar het voorbeeld van de gemeente Bladel die jeugdige carnavalsverenigingen subsidieert. Keerpunt22 staat altijd positief tegenover initiatieven die goed zijn voor de jeugd. We vroegen het college naar de mogelijkheden hier eenzelfde soort subsidie van de grond te krijgen, of dat er wellicht al andere subsidies bestaan waarvan carnavalsverenigingen gebruik kunnen maken. Carnaval is een groot sociaal gebeuren in Tubbergen. We hebben negen kernen, elke kern heeft minstens één en sommige wel drie, vier of vijf carnavalsverenigingen. Het wordt steeds moeilijker voor verenigingen om het hoofd boven water te houden. Voor de dorpen is het belangrijk dat ze blijven bestaan. Een subsidie zou een sympathiek gebaar zijn voor al het werk dat vrijwilligers verzetten.’

2 Waarom zet u specifiek in op jongeren?

‘Met name vanwege maatschappelijke betrokkenheid. Bij ons draait het om *noaberschap*. Door jongeren met elkaar en met ouderen te mengen, krijgen we elkaar in beeld. Jongeren leren daarnaast praktische vaardigheden ontwikkelen als schilderen, omgaan met elektriciteit of het organiseren van dingen. Misschien kiezen ze daardoor wel voor een technisch beroep. Onze fractie vindt het belangrijk dat kinderen niet alleen op hun telefoon zitten te tiktokken, maar ook de handen uit de mouwen steken. Het wordt voor het verenigingsleven steeds moeilijker om nieuwe aanwas te krijgen. Het is belangrijk om daar aandacht aan te geven, anders zitten we straks met een gat en dat is niet goed voor de sociale samenhang.’

3 Hoe reageert het college?

‘Dat realiseert zich dat carnaval in Tubbergen heel belangrijk is en vindt dat hartstikke mooi. Een eventuele waarderingsbijdrage wordt ook wel als een sympathiek gebaar gezien. Er is echter nog niets concreets uit gekomen. Dat heeft te maken met het feit dat het college in het najaar met een nieuwe visie op cultuur komt. Een subsidie voor jonge carnavalswagenbouwers kan daar onderdeel van zijn, als blijkt dat het inderdaad de wens is om geld voor jongerenorganisaties op cultureel gebied vrij te maken. Het college benoemt ook het aspect van positieve gezondheid. Dat moet terugkeren in de nieuwe cultuurvisie. Het college is van mening dat het bouwen van carnavalswagens door jongeren hier een positieve bijdrage aan kan leveren.’

ALGEMENE LEDENVERGADERING

‘Aanvalsplan’ ligt al klaar

14

VNG
MAGAZINE
2024

BEGIN ‘DAADWERKELIJK EN DIRECT’ MET DE GESPREKKEN OVER **WELKE TAKEN GEMEENTEN NOG KUNNEN UITVOEREN**. OP DE EXTRA ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN DE VNG WERD EEN MOTIE VAN DIE STREKKING MET 99,2 PROCENT VAN DE STEMMEN AANGENOMEN.

Volgens de Enschede wethouder Marc Teutelink (Burgerbelangen), een van de indieners van de motie, is het ‘één voor twaalf’, nu het financieel ravijn voor gemeenten nog altijd niet gedicht is. Op de najaars-ALV vorig jaar december werd al een motie van Enschede aangenomen om die gesprekken voor te bereiden als er geen beweging zou zijn vanuit het rijk. De extra ingelaste ledenvergadering, vorige week in Utrecht, was bedoeld om de uitkomsten van het overleg over de Voorjaarsnota met de gemeenten te bespreken. Ook het nieuwe hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB werd in het overleg betrokken. Bij de gemeenten heerst grote teleurstelling dat de nieuwe coalitie niet met extra geld over de brug komt, en er zijn zorgen over de extra bezuinigingen die daar-

door noodzakelijk zijn. Dat bleek tijdens een informatieve bijeenkomst over de Voorjaarsnota, voorafgaand aan de ALV. Meerdere gemeenten gaven daarin aan in de problemen te komen. Het vertrekkende kabinet heeft in de Voorjaarsnota weliswaar structureel een miljard euro extra toegekend aan gemeenten – onder meer door de opschalingskorting te schrappen – maar er staat nog altijd een tekort van 2 miljard euro in de boeken. En in 2025 wordt eenmalig 675 miljoen euro uit het gemeentefonds gehaald. Gemeenten, maar ook de VNG, zijn daar niet gelukkig mee.

NIET VERDER GEKOMEN

En, zei Teutelink, de inkomende coalitie heeft in het hoofdlijnenakkoord een bezuiniging van 638 miljoen euro op de specifieke uitkeringen (spuiks) ingeboekt. ‘We kunnen niet anders dan concluderen dat we niet veel verder zijn gekomen’, zei hij. ‘Per saldo kijken we nog steeds

tegen een structurele korting van 3 miljard euro aan. En het lijkt er sterk op dat Den Haag geen plannen heeft om de financiële vooruitzichten te verbeteren. Dat betekent dat we voor grote bezuinigingen staan.’

HET MAXIMALE BEREIKT

Dat betekent, aldus de motie, dat de VNG in ieder geval niet mag accepteren dat er nieuwe taken bijkomen of dat bestaande taken worden uitgebreid zolang taken en middelen niet in balans zijn. Ook moet in beeld worden gebracht uit welke bestuurlijke akkoorden de gemeenten zich zouden kunnen terugtrekken, als dat nodig zou zijn. Het VNG-bestuur had vooraf al aangekondigd de motie over te willen nemen. In haar toespraak zei VNG-voorzitter Sharon Dijksma dat er met de Voorjaarsnota ‘voor nu, en in deze situatie, het maximale bereikt is’. Daarmee verwees ze onder meer naar de

Premier Mark Rutte tegen de gemeenten: 'Ik weet dat jullie meer verwachten en willen.'

demissionaire status van het kabinet. 'Maar we zijn echt nog niet op het punt dat onze taken en middelen in balans zijn. Nog lang niet, zelfs.' Dijkssma zei de zorgen van gemeenten te herkennen. Ook in Utrecht, waar ze burgemeester is, heeft ze te maken met een 'horrorbedrag' aan bezuinigingen.

AANVALSPAN

Dijkssma heeft goede hoop dat de gesprekken met het inkomende kabinet effect hebben. 'We gaan dat gesprek niet uit de weg.' En als het aan haar ligt gaat dat gesprek niet alleen over geld, maar ook over de uitvoering.

Maar mocht het nieuwe kabinet niet bewegen, dan heeft de VNG een 'aanvalsplan' klaar, zei ze. 'Wanneer het nieuwe kabinet besluit om taken en middelen niet met elkaar in balans te brengen, dan zal ik niet schromen om te escaleren.'

De VNG-voorzitter wil wel waken voor pessimisme. 'We moeten af en toe ook onze zegeningen tellen', zei ze op het podium van het Beatrix Theater. 'We hebben nu een aantal dingen wel gerealiseerd. Dat moeten we wel tegen elkaar blijven zeggen.'

De VNG wil de komende periode gebruiken om met het nieuwe kabinet in gesprek te gaan over de tekorten en de uitvoering. ☞

Rutte: 'Gesprek met de gemeenten gaat verder'

Met de recente Voorjaarsnota zijn niet alle financiële problemen van de gemeenten opgelost. Dat gaat niet met één pennenstreek. Gemeenten en het rijk moeten daar de komende jaren verder over doorpraten.

Dat zei premier Mark Rutte tijdens de algemene ledenvergadering van de VNG waar de financiën het hoofdthema vormden. Hij erkende gelijk zijn gemakkelijke rol als spreker, omdat zijn kabinet demissionair is.

Rutte hoopte dat gemeenten rond de Voorjaarsnota zien dat het rijk heeft geprobeerd in nauw overleg met het lokaal bestuur enkele heikele zaken zo goed als mogelijk op te lossen.

RUST BRENGEN

Hij verwees daarbij naar de opschalingskorting die is afgeschaft en de miljard euro structureel die het rijk vrijmaakt in 2026. 'Ik weet dat jullie, de gemeenten, de komen-

de tijd meer verwachten en willen.

Maar toch, dit is van belang om weer enigszins rust te brengen in bestuurlijk Nederland.'

Volgens Rutte beseft het rijk dat niemand echt de baas is in het Huis van Thorbecke. 'We moeten er samen uitkomen. We hebben geprobeerd in de Voorjaarsnota een balans te vinden. Die zal nooit helemaal als perfect ervaren worden. We proberen die balans wel te zoeken tussen de gezamenlijke ambities, de taken die daarbij horen en daarbij reëel de financiële middelen mee te geven. Iedere bestuurslaag weet dat er altijd meer mensen bij de pot geld staan dan er geld is.'

Rutte sprak in 2012 ook de VNG-leden toe, ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de vereniging. En ook toen waren de financiën het hoofdthema, wist hij nog. Het land verkeerde in grote economische problemen en moest 51 miljard bezuinigen. 'Ik sta hier nu gelukkig wel met een iets ander gevoel dan toen', vergeleek Rutte de situatie. (MM) ☞

NIEUW STEMBILJET BEVALT GOED

Alphen aan den Rijn, Boekel, Midden-Delfland, Tynaarlo en Borne experimenteren tijdens de Europese verkiezingen op 6 juni met een kleiner stembiljet. Inwoners konden het nieuwe biljet alvast uitproberen. Bornenaren zijn positief, meldt RTV Oost. Ze spreken van 'een behapbaar en overzichtelijk stembiljet'.

Het nieuwe stembiljet meet 30 bij 42 centimeter. Op de bovenste helft staan de logo's en namen van alle partijen, daaronder een lijst met nummers om de kandidaat te kiezen.

In elk stemhokje komt een boekje te liggen met de namen van de kandidaten.

Fout gemaakt?
Vraag een nieuw stembiljet aan een stembureau-
lid.

Moeite met lezen?
Vraag een stembureau-
lid om een Overzicht
van kandidaten
in grote letters
of een vergrootglas.

Let op!

U hoeft aan niemand
te laten weten wat u
stemt. Ook niet door
het maken van een
foto. Niemand mag u
daartoe dwingen.

? Heeft u vragen? Stel ze aan een stembureau-
lid.

Dit is geen stembiljet Overzicht van kandidaten

1	Eerste Dier-Alliantie	7	Lijst Senaak
2	De Kleurenpartij	8	Plaatsen voor het Volk
3	Sterrenpartij	9	Partij 14
4	Weermannen	10	Land- en Waterweg
5	De Kluspartij	11	Partij van Spijs en Drank
6	Kruidje		

Ga naar de bladzijde met de partij en kandidaat van uw keuze

Kies: kandidaat Knalrood van de Kleurenpartij

Kies eerst
de Kleurenpartij

Kies daarna
kandidaat Knalrood
van de Kleurenpartij
Kijk in het Overzicht van
kandidaten voor het nummer
van kandidaat Knalrood

Klaar? Vouw
om langs de
stippellijn

BPD zet in op landschappelijk ont

Esther Agricola, regiodirecteur Noord-West bij BPD: ‘Woningbouw als hefboom voor de klimaatopgaven’

Raymond de Vries

Het ontwikkelen van toekomstbestendige, gezonde leefomgevingen met bodem, water en biodiversiteit als uitgangspunt. Dat is waar het bij landschappelijk ontwikkelen om draait. Samen met gemeenten koppelt BPD | Bouwfonds Gebiedsontwikkeling grootschalige gebiedsontwikkeling aan duurzame transitie en aan het versterken van de landschappelijke kwaliteit. Een gesprek met Esther Agricola, regiodirecteur Noord-West bij BPD.

Bij landschappelijk ontwikkelen denk je misschien in eerste instantie aan wonen in een mooi landschap. Toch is dat voor BPD niet het primaire doel. 'Onze ambitie is het koppelen van de woningbouwopgave aan het versterken van het landschap en de natuur', zegt Agricola. 'Woningen bouwen, dat kunnen we goed en dat doen we al heel lang. Maar het verbinden van de klimaatopgaven aan die woningbouwopgave, dat is een hele kunst. Dat betekent woongebieden realiseren die over een eeuw nog steeds hun dienst bewijzen. Om dat doel te bereiken, hebben wij als BPD een ambitie geformuleerd.'

Letterlijk vanuit de bodem denken en ontwikkelen

Een ambitie die begint bij het landschap en bij de bodem zelf. 'Van daaruit werken we vervolgens de plannen voor gebiedsontwikkeling en stedenbouw uit', gaat Agricola verder. 'Dat klinkt misschien abstract, maar wat we bedoelen is letterlijk de gebiedsontwikkeling benaderen vanuit de grote systemen als bodem, water, ecologie, energie.' Als voorbeeld noemt Agricola de Oostflank in Purmerend waarin BPD samen met de gemeente een visie ontwikkelde voor het bouwen van 4.500 woningen. 'We hebben geanalyseerd hoe het watersysteem buitendijks loopt en hoe de stand van het grondwaterpeil functioneert met het stijgen en dalen ervan op gezette tijden. Vervolgens hebben we berekend wat de consequenties hiervan zijn voor de waterberging in het stedenbouwkundig plan.'

Dit is dus echt anders denken én anders doen. Net als bij de gebiedsontwikkeling Lange Weeren in Volendam, waar we samen met de gemeente en landschapsbureau B+B kijken naar uitbreiding van het veenweidegebied om de piekbelasting van Volendam – dat de waterstijging zelf niet goed aan kan – te kunnen opvangen. Door te investeren in woningbouw ontstaat tegelijkertijd perspectief voor het opvangen en oplossen van de waterproblematiek. Zo koppelen we dus samen met de stakeholders verschillende opgaves aan elkaar en gebruiken we de woningbouw als hefboom voor de klimaatopgaven.'

Van onze vijand onze vriend maken

Een ander voorbeeld is Reevedelta bij Kampen. 'Langs de IJssel is een klimaatdijk gebouwd van honderddertig meter breed en twee kilometer lang', legt Agricola uit. 'Dit is een innovatieve oplossing die de beschikbare ruimte goed benut en bijdraagt aan waterveiligheid in combinatie met het realiseren van nieuwe woonmilieus. De discussie in Nederland is natuurlijk of je in lage polder en riviergebieden verantwoord kunt wonen. Hier moeten we heel kritisch op zijn. Deze discussie hebben we gevoerd in Alphen aan den Rijn, in de Gnephoek. Daar kijken we zowel naar het landschappelijk concept als naar de woonvormen, die passen in een waterrijk landschap. Dit hoort bij de rijke Nederlandse traditie waarin we van onze vijand, het water, onze vriend maken.' Het klimaat, de wateropgave en de biodiversiteit op

deze manier meenemen in plannen is echt anders dan voorheen. 'Maar we moeten wel', zegt Agricola. 'Als we natuur, landschap en klimaat nu niet meenemen in onze plannen dan weten we zeker dat we in de toekomst grote problemen krijgen.'

Co-creatie

De rol van de gemeente, waterschappen en andere publieke partijen hierbij is volgens Agricola groot. 'Een woonwijk ontwikkel je natuurlijk nooit geïsoleerd. Meteen vanaf het begin moet je met alle expertises aan tafel zitten, transparant en open zijn en elkaar inzicht geven in processen, werkwijzen en financieringssystematiek. Dat vergt vertrouwen, openheid, creativiteit maar ook lef. Gemeenten moeten het wel aandurven om met marktpartijen een band op te bouwen.' Tegelijkertijd ligt daar volgens Agricola ook een kans. 'Juist omdat veel gemeenten kampen met tekort aan capaciteit en expertise, is het mooi dat we samen optrekken en dat we met elkaar de kaders van de klimaatopgaven onderzoeken. Zo wordt het ook veel meer een co-creatie en daarmee een gemeenschappelijk resultaat. We hebben een enorme woningbouw- en klimaatopgave. Laten we die twee aan elkaar verbinden en die twee werelden samenvoegen door slimme gebiedsontwikkeling. Ons land is te klein om het niet te doen. Alles wat we nu doen, heeft impact voor de komende vijftig á honderd jaar. Die verantwoordelijkheid hebben we met elkaar.'

THEMA OMGEVINGSWET

Wennen aan de nieuwe wet

DE OMGEVINGSWET LEVERT GEMEENTEN VOORALSNOG **VEEL EXTRA WERK** OP. INWONERS EN ONDERNEMERS WORSTELLEN MET DE NIEUWE TAAL EN BEGRIPPEN IN DE WET. DE DRUK OP HET GEMEENTELIJK APPARAAT IS GROOT, TERWIJL HET ECHTE WERK NOG MOET KOMEN.

21

VNG
MAGAZINE
2024

De invoering van de Omgevingswet heeft lang op zich laten wachten, maar op 1 januari 2024 is de knop dan eindelijk omgegaan. Gemeenten zijn nu volop met de nieuwe wetgeving aan de slag. Daarbij lopen ze vooral aan tegen de vertaling van de nieuwe taal en begrippen in de wet naar de praktijk, weet wethouder Helmut Hermans (Leefbaar Zeewolde) van Zeewolde, ook bij de totstandkoming van de wet betrokken als lid van de commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit van de VNG. 'Voorheen vroeg je een vergunning aan. Nu is er onder meer de buitenplanse omgevingsactiviteit, ofwel BOPA. Voor inwoners en ondernemers die iets willen, zijn dit soort termen abracadabra. We krijgen daar veel vragen over. Dat hoor ik ook terug van collega-bestuurders.'

Hermans geeft nog een voorbeeld uit de eigen praktijk. 'De agrariërs in ons buitengebied moeten in het Omgevingsloket uit zo'n driehonderd nieuwe activiteiten kiezen welk van die activiteiten op hun initiatief van toepassing is. Daar komen ze niet uit, dus kloppen ze bij ons aan. Terwijl het juist de bedoeling is dat dit online zou gebeuren.'

HELPDESK

Apeldoorn heeft dezelfde ervaringen. 'Veel begrippen uit de oude

Helmut Hermans
wethouder
Zeewolde

Op basis van zijn omgevingsvisie heeft Apeldoorn het wegingsmodel Apeldoorns Peil ontwikkeld, dat een ruimtelijke ontwikkeling integraal beoordeelt op zes themalijnen, van duurzaamheid tot sociale inclusie. (Beeld: gemeente Apeldoorn)

‘Ook met dit proces moeten we nog **vertrouwd raken**’

Peter Messerschmidt
wethouder
Apeldoorn
(Beeld: Peter Lous)

regelgeving zijn niet een-op-een overgenomen. Op dat vlak moeten we vaak te hulp schieten’, bevestigt wethouder Peter Messerschmidt (Lokaal Apeldoorn). ‘Natuurlijk is dit geen onoverkomelijke hindernis, maar het kost ons wel veel tijd.’ Met het oog hierop heeft de gemeente haar helpdesk vorig jaar al flink uitgebreid en haar medewerkers extra geschoold. Vergunningsvrij is voor veel activiteiten nu anders geregeld, constateert Messerschmidt, en dat is voor initiatiefnemers en gemeenten even wennen. ‘Iedereen vaart het best bij een helder afvinklijstje. Geen vergunning betekent dat gemeente en initiatiefnemer vertrouwen in elkaar moeten hebben, zodat de ruimtelijke kwaliteit en ook milieukwaliteit zijn geborgd. Ook met dat proces moeten we nog vertrouwd raken.’

VERWARRING

Ook Terneuzen, laat wethouder Frank van Hulle (TOP/Gemeentebelangen) weten, krijgt veel telefoontjes. Wat hem in het bijzonder opvalt, zijn vragen over de in de Omgevingswet opgeknipte vergunningsplicht. Zo moeten bedrijven een vergunning aanvragen voor een technische bouwactiviteit of een omgevingsplanactiviteit. Is van een milieubelastende activiteit sprake, dan moeten ze daar een aparte vergunning voor hebben. ‘Als een bedrijf vergeet deze vergunning aan te vragen, en wellicht te goeder trouw gaat bouwen, kan het later terug worden gefloten. We zien dat dit voor verwarring zorgt. Aanvragers bellen ons om hen door het Omgevingsloket te loodsen.’ In Maasgouw ziet wethouder Tim Snijckers (CDA) dat de druk op het gemeentelijk apparaat groot is. Net als andere gemeenten ontving de Limburgse gemeente vlak voor de jaarwisseling een berg aan vergunningsaanvragen onder het oude Wabo-regime. Initiatiefnemers wilden voor zekerheid gaan. ‘Tot nu toe zijn we niet in de problemen gekomen, maar we hebben hier wel onze handen vol aan,’ zegt Snijckers. ‘Tegelijkertijd willen we geen achterstand oplopen bij de nieuwe aanvragen onder de Omgevingswet, en die geven we voorrang vanwege de ingekorte vergunningprocedures.’

Door de achterstand heeft Maasgouw zijn dienstverlening nog niet op het oude niveau, aldus Snijckers. Verder signaleert Snijckers dat het opleggen van leges al bij een klein bouwproject voor initiatiefnemers

stevige bedragen met zich meebrengt, van honderden tot een paar duizend euro. ‘Dat geld ben je al kwijt, voordat je verder kunt.’ De legesverordening van de VNG biedt volgens hem te weinig differentiatie. ‘Het risico bestaat dat initiatiefnemers ervoor kiezen hun project dan maar zonder vergunningsaanvraag of bouwmelding te doen.’

SATÉPRIKKER

Volgens Messerschmidt hebben gemeenten zich in de aanloop naar de Omgevingswet vooral gericht op het inrichten van de organisatie, de werkprocessen en de technologie. Met de inwerkingtreding komen ze pas aan de beleidsvrijheid toe die de wet biedt.

De agrariërs in het buitengebied van Zeewolde moeten in het Omgevingsloket uit zo’n 300 nieuwe activiteiten kiezen welke ervan op hun initiatief van toepassing is.

De Omgevingswet rijgt alle ruimtelijke opgaven, zoals woningbouw en energietransitie, aaneen.

‘De ruimtelijke opgaven, zoals de energietransitie en woningbouw, zaten vroeger in aparte hokjes’, zegt de Apeldoornse wethouder. ‘Met de Omgevingswet beschikken we nu over een satéprikker die alle thema’s aaneenrijgt.’

Op basis van haar omgevingsvisie heeft de gemeente het wegingsmodel Apeldoorns Peil ontwikkeld, dat een ruimtelijke ontwikkeling integraal beoordeelt op zes themalijnen, van duurzaamheid tot sociale inclusie. ‘Dat kan inhouden dat je op het ene thema meer doet dan het andere, maar de totale kwaliteit van een initiatief blijft geborgd en draagt bij aan de doelen die we als gemeente hebben gesteld. Gezien de huidige complexiteit aan opgaven in onze maatschappij is de multidisciplinaire insteek van de Omgevingswet een groot pluspunt.’

SNELHEID

Snijckers ervaart dat zijn gemeente dankzij de Omgevingswet snelheid kan boeken in het voortraject. ‘We hebben eerder duidelijkheid of een initiatief van een inwoner of ondernemer wenselijk is of niet. Dat proces loopt een stuk gesmeeder.’

Van Hulle zegt nog altijd erg vóór de Omgevingswet te zijn. ‘We kunnen inwoners en ondernemers sneller en beter faciliteren. Tegelijkertijd heb ik nog steeds een dubbel gevoel. In deze beginfase hebben we er nog veel werk aan, terwijl het makkelijker zou worden. Het gaat om een omvangrijke stelselwijziging met een nieuwe systematiek en veel nieuwe juridische begrippen. Ik snap dat er een gewenningsperiode nodig is. Maar ik kan er nog geen datum op plakken wanneer we volledig gewend zijn.’

In zijn eerste voortgangsrapportage van medio

april stelde demissionair minister Hugo de Jonge van Binnenlandse Zaken dat het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) zich tot nu toe ‘rustig en stabiel’ heeft gehouden. Het vullen van het DSO met regelgeving en het ontvangen van vergunningsaanvragen gaat over het algemeen goed, aldus de minister. Wel zijn veel gemeenten nog niet klaar met de publicatie van plandocumenten met de nieuwe Omgevingswetsoftware. ‘Tot nu toe gaat dat nog niet soepel’, zegt Messerschmidt. ‘We zijn zeker niet de enige gemeente die daartegenaan loopt. Technisch werkt het niet goed.’

VOLLEDIG DIGITAAL

De Jonge heeft de mogelijkheid aangereikt om ruimtelijke plannen nog een jaar lang met hun bestaande systemen te ontsluiten. Veel gemeenten hebben dat aanbod aangegrepen. Ook Terneuzen. ‘Dat loopt tot nu toe goed. Zware ongelukken zijn er nog niet geweest’, zegt Van Hulle.

De digitalisering heeft ook haar effect op het omgevingsplan. ‘Dit plan is volledig digitaal’, legt Hermans uit. ‘Het mooie is dat je straks met één klik alle wet- en regelgeving op een locatie kunt zien. Vraag is wel hoe we dat plan voor inwoners inzichtelijk maken, want we zijn gewend plannen te printen. Dat is voortaan onmogelijk. Het kleinste plan begint al met minimaal vijftig pagina’s. Het is voor ons nog een zoektocht hoe we deze plannen ter inzage gaan leggen en hoe we ze met de raad kunnen delen. Maar ook als een omgevingsplan is vastgesteld, moeten ook mensen die niet ICT-onderlegd zijn, zo’n plan tot zich kunnen nemen. We zijn nog aan het onderzoeken hoe dat straks gaat.’ ←

Frank van Hulle

wethouder
Terneuzen

23

VNG
MAGAZINE
2024

MONITOR OMGEVINGSWET

Vanuit het programma Omgevingswet werkt de VNG aan een monitor om de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) voor langere tijd te volgen, in elk geval de eerste vijf jaar. Vijftig gemeenten hebben zich aangemeld. Voor een zo specifiek en compleet mogelijk beeld roept de VNG meer gemeenten op om mee te doen. De monitor dient als basis voor het gesprek met het rijk op het moment dat bijvoorbeeld extra financiële compensatie voor gemeenten nodig is. Als de monitor uitwijst dat sommige zaken niet goed lopen, kan het programma Omgevingswet daar zijn aanbod op afstemmen. Daarnaast geeft de monitor gemeenten ook zelf inzicht in hun beleidskeuzes, hun participatiebeleid en meer. Meer informatie: vng.nl/monitoromgevingswet.

THEMA RUIMTELIJKE INRICHTING

Achterhoeks *fundamentalisme*

24

VNG
MAGAZINE
2024

WATER EN BODEM WORDEN IN DE ACHTERHOEK STUREND VOOR DE INRICHTING VAN DE RUIMTE. BESTUURDERS HANGEN WEER BOVEN **LANDKAARTEN**, VERTELLEN TWEE ENTHOUSIASTE WETHOUDERS. HET DOEL: EEN PERSPECTIEF DAT RECHT DOET AAN DE HISTORISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE OORSPRONG.

**Emmeke
Gosselink**

is in Bronckhorst wethouder wonen, vitale kernen, ruimtelijke ordening, Omgevingswet en regionale samenwerking. Daarnaast is ze voorzitter van de stuurgroep Ruimtelijk Perspectief Achterhoek (RPA).

De nieuwe werkwijze begon in de Achterhoek met een onderscheiding, vertelt wethouder Emmeke Gosselink (Gemeentebelangen Bronckhorst) van Bronckhorst. Vorig jaar meldde de streek zich aan voor een prestigieuze prijs voor ruimtelijke ordening, de Eo Wijersprij. ‘Deelname was voor ons als bestuurders een manier om zelf op zoek te gaan met een omgevingsvisie en niet af te wachten waar het rijk mee komt’, zegt ze. ‘Tot onze verrassing waren er genoeg partijen die met de ruimtelijke inrichting van de Achterhoek aan de slag wilden. En nóg verrassender was dat we uiteindelijk met een ruimtelijke visie op de Achterhoek de prijs wonnen.’

SCHAARSTE

Naast haar zit collega-wethouder Arjen van Gijssel (CDA) van Berkelland te glimmen van trots. De Eo Wijersprij is niet zomaar een onderscheiding, benadrukt hij. Om een voorbeeld te geven: het miljardenprogramma Ruimte voor de Rivier begon ooit met deze prijs en werd uiteindelijk een programma dat door het rijk werd omarmd. ‘Aardkundig fundamentalisme’ heet het winnende plan voor de Achterhoek. Van Gijssel: ‘Een prikkelende naam, waar we nu soms een beetje last van hebben. Niemand wil immers fundamentalistisch worden genoemd. Waar het op

neerkomt is dat we de aarde en de natuur centraal stellen en van daaruit kijken naar de footprint van wonen, werken en recreëren.’ ‘We gaan terug naar het fundament’, vult Gosselink aan. ‘En van daaruit geven we antwoord op de vraagstukken die ook op de Achterhoek afkomen.’ Ze somt op: de klimaatcrisis met haar opwarming, droogte en overstromingen, de wooncrisis, de stikstofcrisis. ‘Hoe zorgen we dat de Achterhoek een fijne plek blijft om te wonen en te leven?’ Vergeet niet, vult Van Gijssel aan, dat de druk op de schaarse ruimte groot is. ‘Als we willen tegemoetkomen aan alle concurrerende behoeftes hebben we alleen in Gelderland al 1,8 keer deze provincie nodig. We moeten de schaarste dus verdelen.’

De toekomst van buurschap Miste is uitgewerkt in het winnende plan voor de Achterhoek. (Beeld: Aardkundig Fundamentalisme)

Eyeopener was voor Van Gijssel het feit dat de Achterhoek ‘aardkundig’ gezien niet ophoudt bij de grens. ‘Onze rivieren ontstaan in Duitsland en komen vanuit het Winterswijkse plateau het middengebied binnen waarin Berkelland en Bronckhorst liggen. Om uiteindelijk weg te stromen in het rivierenland rond de IJssel. Die oost-westbeweging van het water is de afgelopen tweehonderd jaar structureel genegeerd.’ Overall werd gekanaliseerd, waardoor het water zo snel mogelijk richting de IJssel werd afgevoerd. Nu kampt juist dit middenland met verdroging, en staat het gebied voor de ‘enorme ruimtelijke opgave’ om het water weer vast te houden.

BROEKEN EN MARSEN

Niet alleen de geomorfologie, maar ook de geschiedenis biedt aanknopingspunten voor de ruimtelijke inrichting, vult Gosselink aan. ‘Broeken en marsen waren van oudsher gebieden die onbruikbaar waren voor de landbouw omdat ze een deel van het jaar onder water stonden. Het is idioot dat we juist op deze plekken huizen en industrieterreinen hebben gebouwd. Met de extreme buien die we nu kennen, staan zij als eerste onder water.’

Naast enthousiasme worden in de Achterhoek nu ook de dilemma’s zichtbaar. Van Gijssel: ‘Bronckhorst en Berkelland zijn van oudsher agrarische gemeenten. Als het natter wordt, moet er andere gewassenteelt komen, bijvoorbeeld grondstoffen voor materialen die ook kunnen worden gebruikt bij biobased bouwen.’ Sowieso staat het gebied voor een grote transitie als het om landbouw gaat. ‘Iedereen in de regio snapt dat onze footprint te groot is geworden. Maar van de wereldmarkt naar een autarkisch systeem is een te

grote stap, we willen niet terug naar Ot en Sien of de keuterboeren.’

BUURTSCHAPPEN

Een ander dilemma: de woningbouw. Buurtschappen zijn volgens de twee wethouders ‘identair’ voor de Achterhoek. Gosselink: ‘Grootschalige woningbouw, zoals in de Randstad, past niet bij deze regio.’ Maar een fijnmazige inrichting vraagt óók meer investeringen in de infrastructuur. ‘Daarover moeten we in gesprek met het rijk. Gelukkig hebben we ons huiswerk gedaan. We kunnen goed uitleggen waarom wij het hier anders willen aanpakken.’

In vier jaar tijd zagen Gosselink en Van Gijssel de reputatie van de Achterhoek drastisch veranderen. ‘Eerst waren we een krimpregio’, zegt Van Gijssel, ‘nu zijn we drogevoetenland. Minister De Jonge van Binnenlandse Zaken stimuleert ons zelfs om extra woningen te bouwen.’

Nu al signaleren de wethouders een trek vanuit het westen naar de Achterhoek. ‘Het moet hier wel leefbaar blijven’, stelt Van Gijssel. ‘We willen onze dorpen en kernen niet kwijt. Mensen voelen zich hier niet verbonden op gemeenteniveau, maar in buurtschappen.’ Een nieuwe omgevingsvisie, het Ruimtelijk

Arjen van Gijssel

is in Berkel-land wethouder wonen, sport, landbouwtransitie, ruimtelijke ordening, openbare ruimte en erfgoed.

‘We willen niet terug naar *Ot en Sien*’

'Droebeels kunnen ten koste gaan van het Achterhoekse coulisselandschap'

Perspectief Achterhoek, moet straks recht doen aan deze wens.

DROEBELS

Door stoppende agrariërs zien Gosselink en Van Gijssel dat er op de oorspronkelijke agrarische erven meer zogeheten droebels ontstaan, kleine woonkernen in de buitengebieden. Maar of dat zo'n goed idee is, weten de wethouders niet. Van Gijssel: 'Droebeels kunnen ten koste gaan van het Achterhoekse coulisselandschap waar we zo beroemd om zijn.'

Los daarvan wordt het lastig om voor de nieuwe bewoners in deze kleine kernen goede zorg te regelen, zeker nu een zorginfarct dreigt. Het zijn vraagstukken waar de wethouders nu op uitkomen, 'knopen die niet direct oplosbaar zijn' en die ze welbewust opsporen. Reden ook voor Gosselink om zo snel mogelijk het gesprek aan te gaan met bewoners. 'Zij moeten meepraten over waar woningen komen en waar het landschap intact blijft. Het gaat om ingewikkelde veranderingen in de eigen achtertuin. Het is belangrijk dus dat zij het eens zijn over de toekomstvisie voor dit gebied, zonder het algemeen belang uit het oog te verliezen uiteraard.' Samen met bewoners van het dorp Hummelo in Bronckhorst hield ze ontwerpbijsenkomsten en werd een 'woonwensenboek' gemaakt. Aardkundig fundamentalisme vraagt niet alleen van inwoners maar ook van bestuurders een andere manier van denken, denkt Van Gijssel. 'We hebben de horizon bewust ver weg gelegd. Hoe moet de Achterhoek er over honderd jaar uitzien? Van daaruit ga je terug redeneren.' Gosselink: 'Veel bestuurders kijken niet verder dan vier jaar en willen een politieke stempel drukken. Ik hoef geen lintjes te knippen. Dat neemt niet weg dat het schuurt als plannen moeten worden geschrapt omdat ze niet meer bij het DNA van ons gebied passen.'

GELADEN

Toch zou het zomaar kunnen, zegt Van Gijssel, dat de Achterhoek met het aardkundig fundamentalisme een

voorbeeld gaat worden voor andere regio's in Nederland. Zoals eerder met Eo Wijers-winnaars is gebeurd. 'We hebben in elk geval het gevoel dat we iets te pakken hebben wat aanspreekt.'

De bestuurders in de Achterhoek hangen weer boven kaarten, vertelt hij enthousiast. Er wordt gekeken naar waar de stroomgebieden van rivieren zich bevinden, waar de werkgelegenheid is en waar de industrie. 'We hebben lang gedacht dat Nederland af is. Nu weten we dat dit niet waar is. We staan voor de grootste ruimtelijke opgave sinds vijftig jaar.' 'Kaarten zijn natuurlijk best spannend', zegt Gosselink. 'Sinds de stikstofkaarten van Van der Wal schrikken mensen daar enorm van. Maar we maken ze deze keer wel zelf. En ze helpen om het juiste gesprek te voeren met elkaar. Doen we de goede dingen op de juiste plek en wat voor regio willen we zijn?' Met de geformuleerde antwoorden staat de regio ook sterker tegenover de provincie, de waterschappen en het rijk. 'Doordat we onze identiteit geladen hebben, zijn we een betere gesprekspartner.'

Water en bodem zijn sturend voor de inrichting van de ruimte in de Achterhoek.
(Beeld: Aardkundig Fundamentalisme)

3.944

klachten en vragen
over lokale overheden
ontving de Nationale
ombudsman in 2023.

Het jaar daarvoor waren dat er 4.820.
Bron: Jaarverslag 2023 Nationale ombudsman

AGENDA

4 JUNI

**Handreiking flexibele
arbeidsinzet gemeen-
telijke sector**

Online, 11.00 tot 12.30
uur | vng.nl/agenda

5 JUNI

**De Verbeteragenda
Hulpmiddelen 4 jaar
later**

Utrecht, 13.00-16.00 uur |
vng.nl/agenda

6 JUNI

**Samenwerken aan
sterke industrieclus-
ters voor een duur-
zaam Nederland**

Amersfoort, 10.00-17.00
uur | [verduurzaming-
industrie.nl](https://verduurzaming-industrie.nl)

6 JUNI

Mentale gezondheid
Apeldoorn, 10.00-16.30
uur | [congresmentale-
gezondheid.caop-
events.nl](https://congresmentale-gezondheid.caop-events.nl)

10, 24 JUNI EN 8 JULI

Netcongestie

Online,
14.00-15.00 uur |
vng.nl/agenda

12 JUNI

Shaping our future

Utrecht, 9.30-17.30 uur |
[vng-international.nl/
Shaping-our-Future-
Conference](https://vng-international.nl/Shaping-our-Future-Conference)

13 JUNI

**Luisteren, zien en
helpen in het sociaal
domein, wat vraagt
dit van gemeenten?**

Den Haag,
13.30-17.00 uur |
[luisterenzienhelpen.
yellenge.nl](https://luisterenzienhelpen.yellenge.nl)

18 JUNI

**Let's Get Digital 3.0:
van cyberincident
naar cyberresistent**

Utrecht, 10.00-17.15 uur |
europadecentraal.nl

Beste Thorbecke professor,

IN HET HOOFDLIJNENAKKOORD STAAT DAT DE
STIJGING VAN DE OZB WORDT GEMAXIMEERD,
VIA AFSPRAKEN MET GEMEENTES. LOS VAN DE
VERROMMELING VAN DE INTERBESTUURLIJKE
VERHOUDINGEN EN HET BEPERKEN VAN DE
FINANCIËLE AUTONOMIE DIE HIERMEE OP DE
KOOP TOE WORDEN GENOMEN: KAN HET JURI-
DISCH EIGENLIJK WEL OP DEZE MANIER?

EEN VOLGER VAN DE FORMATIE

Beste volger,

Overeenkomsten tussen overheden zijn
juridisch mogelijk en die kunnen als inspan-
ningsverplichting ook betrekking hebben
op de uitoefening van publiekrechtelijke
bevoegdheden. In dit geval gaat het om de
bevoegdheden van 342 gemeenteraden
om op basis van de Gemeentewet het tarief
van de ozb in hun gemeente vast te stellen.
Daarover kunnen afspraken worden ge-
maakt. De vraag is alleen: tussen wie?

Ongetwijfeld zal het rijk gaan proberen om
dit via de VNG af te spreken. Maar de VNG is
een private vereniging zonder doorzettings-
macht naar individuele gemeenteraden. Een
afpraak met een koepelorganisatie bindt
de raadsleden niet. Als het rijk dit dus echt
wil afspreken, moeten er 342 overeenkom-
sten met 342 gemeenten worden gesloten.
De vraag is hoe uitvoerbaar dat is. <—

**Geerten
Boogaard,
Thorbeckehoog-
leraar**

Ook een vraag voor
Geerten Boogaard?
Stuur een mail
naar: [thorbecke-
hoogleraar@
vngmagazine.nl](mailto:thorbecke-
hoogleraar@
vngmagazine.nl).

PIETER JAN KLEIWEG DE ZWAAN

Navigeren in Brussel

28

VNG
MAGAZINE
2024

ER VALT VOOR GEMEENTEN VEEL TE HALEN IN BRUSSEL. MAAR HOE VIND JE DE WEG IN **HET LABYRINT** VAN DE EUROPESE INSTITUTIES? OM DE JUISTE DEUR TE VINDEN, IS HET HANDIG ALS JE WORDT GEHOLPEN DOOR IEMAND VOOR WIE EUROPA GEEN GEHEIMEN KENT.

Europa kiest

Donderdag 6 juni gaat Nederland naar de stembus om een nieuw Europees Parlement te kiezen.

In aanloop naar de verkiezingsdag verschijnt in VNG Magazine een serie artikelen over de relatie tussen gemeenten en de Europese Unie. Dit is het derde en laatste deel.

Een doolhof van Europese instituties en Brusselse beleidsvorming. Massieve gebouwen met lange gangen en steriele vergaderruimten. Zo omschreef *De Groene Amsterdammer* ooit de Europese wijk van Brussel, ingeklemd tussen Warandepark en Jubelpark. Zakendoen met 'Brussel' wordt ook in veel Nederlandse gemeentehuizen ervaren als een moeizame zoektocht door een bureaucratisch labirint. Vaak klinkt de verzuchting dat een aanvraag voor een Europese subsidie of een bijdrage uit een Europees steunfonds meer kost aan ambtelijke capaciteit dan ze uiteindelijk oplevert.

NIET ALLEEN

Gelukkig staan gemeenten er niet alleen voor, zegt Pieter Jan Kleiweg de Zwaan. Sinds begin dit jaar is hij Permanent Vertegenwoordiger (PV) van Nederland bij de Europese Unie. De afgelopen vier jaar was hij de Nederlandse ambassadeur in België. Daardoor kent hij Brussel als z'n eigen broekzak. Met zijn team is hij graag bereid gemeenten bij de hand te nemen, soms letterlijk, in hun zoektocht naar dat ene juiste contact onder de 60.000 mensen die voor de verschillende Europese instellingen werken. Begrijpt hij dat gemeenten in Brussel soms door de bomen het bos niet meer zien? 'Ook in Nederland is de inrichting van het bestuur

niet altijd helemaal helder, maar als je je er even in verdiept weet je hoe de hazen lopen. Dat geldt voor Brussel ook. Ik adviseer de medeoverheden, de gemeenten en provincies, altijd in ieder geval contact op te nemen met de PV. Er zitten hier 130 professionals op alle beleidsterreinen die hun ten dienste staan. Daarnaast is er het Huis van de Nederlandse Provincies waar je als medeoverheid ook naartoe kunt. En als je dan eenmaal je weg hebt gevonden, is het ineens niet meer zo ingewikkeld.' Gemeenten weten de PV steeds beter te vinden, is de ervaring van Kleiweg de Zwaan. 'Ik merk wel dat ze vooral komen als bijvoorbeeld het Comité van de Regio's vergadert. Maar dan moeten ze om aandacht concurreren met veel

andere gemeenten. Ik adviseer ze dan ook op andere momenten te komen, dan hebben de instituties ook meer tijd voor je.' En, voegt hij daaraan toe, het helpt als je een heldere vraag hebt. 'Hoe specifieker je vraag over bijvoorbeeld een cohesiefonds of ondersteuningsproject, hoe beter. Dan kan ik het contact leggen met de instituties die daarover gaan.'

STREPEN OP DE MOUW

Kleiweg de Zwaan en zijn medewerkers gaan de gemeenten vervolgens voor bij hun gang naar het juiste kantoor. Natuurlijk maakt het uit of een burgemeester of een 'gewone' ambtenaar naar Brussel komt om iets voor elkaar te krijgen. 'Zoals in elke bureaucratie is het aantal strepen op je mouw deels belangrijk. Dus je komt soms op een wat hoger niveau binnen. Maar als wij erbij zijn, worden we altijd goed ontvangen. Wij gaan ook mee om nog wat gewicht toe te voegen aan een eventuele delegatie.'

Via het Comité van de Regio's proberen ook de VNG en de provinciekoepel IPO invloed uit te oefenen op Europees beleid. Daarnaast zijn er gemeenten en regio's met hun lobbyisten in Brussel, waaronder de G4 en Brainport Eindhoven. Lobbyen via de VNG of op eigen houtje, voor het effect maakt het volgens Kleiweg de Zwaan niet veel uit. 'Het is een beetje als de riem of de bretels, beide zijn goed.'

EUROBAROMETER

Dát de EU belangrijk is voor gemeenten, lijdt voor Kleiweg de Zwaan geen twijfel. Hij gelooft ook niet dat er in Nederland sprake is van een groeiende eurosceptis. 'De meest recente Eurobarometer toonde aan dat 85 procent van de Nederlanders denkt dat Nederland

beter af is binnen dan buiten de EU. Nederlanders hebben na de Brexit gezien hoe belangrijk Europa is voor hun welvaart. Daarnaast voelen ze, zeker sinds de Russische agressie in Oekraïne, dat Europa een waarborg voor veiligheid is, en er is het besef dat veel grote vraagstukken alleen in Europees verband kunnen worden opgelost. Maar Nederlanders bezien dit alles nuchter, we hoeven Europa niet elke dag te vieren.'

Donderdag 6 juni gaat Nederland naar de stembus om een nieuw Europees Parlement te kiezen. Heeft Kleiweg de Zwaan nog tips voor gemeenten om het traditioneel lage opkomstpercentage op te krikken? 'De overheid doet al erg haar best om te laten zien dat veel van wat hier in Brussel gebeurt invloed heeft op onze welvaart en veiligheid. Laat gemeenten vooral uitleggen wat Europa is. Dat hoeft geen jubelverhaal te zijn. Er mag ook best bij verteld worden dat er soms een wet wordt aangenomen waar Nederland tegen is. Vertel het eerlijke verhaal, een eurorealistisch verhaal,' zegt hij.

'En ik moedig gemeenten vooral aan vaak naar de PV te komen, de rode loper is al voor hen uitgerold. Ze kunnen mij altijd een mailtje sturen, je mag het adres erbij zetten: pj.kleiweg@minbuza.nl. Binnen 24 uur krijgen ze antwoord.'

**Pieter Jan
Kleiweg de Zwaan**

is de Permanent
Vertegenwoordiger
van Nederland bij
de Europese Unie.
Eerder was hij
onder meer ambas-
sadeur in België
en Senegal en
plaatsvervangend
directeur-generaal
Politieke Zaken
bij het ministerie
van Buitenlandse
Zaken.

*'We hoeven Europa
niet elke dag te vieren'*

VINEX-WIJKEN ZIJN SINDE 2008 STEEDS MEER HET TERREIN GEWORDEN VAN GEZINNEN MET HOGE INKOMENS. KOOPWONINGEN WORDEN GROTER EN DUURDER, HUURWONINGEN JUUST KLEINER.

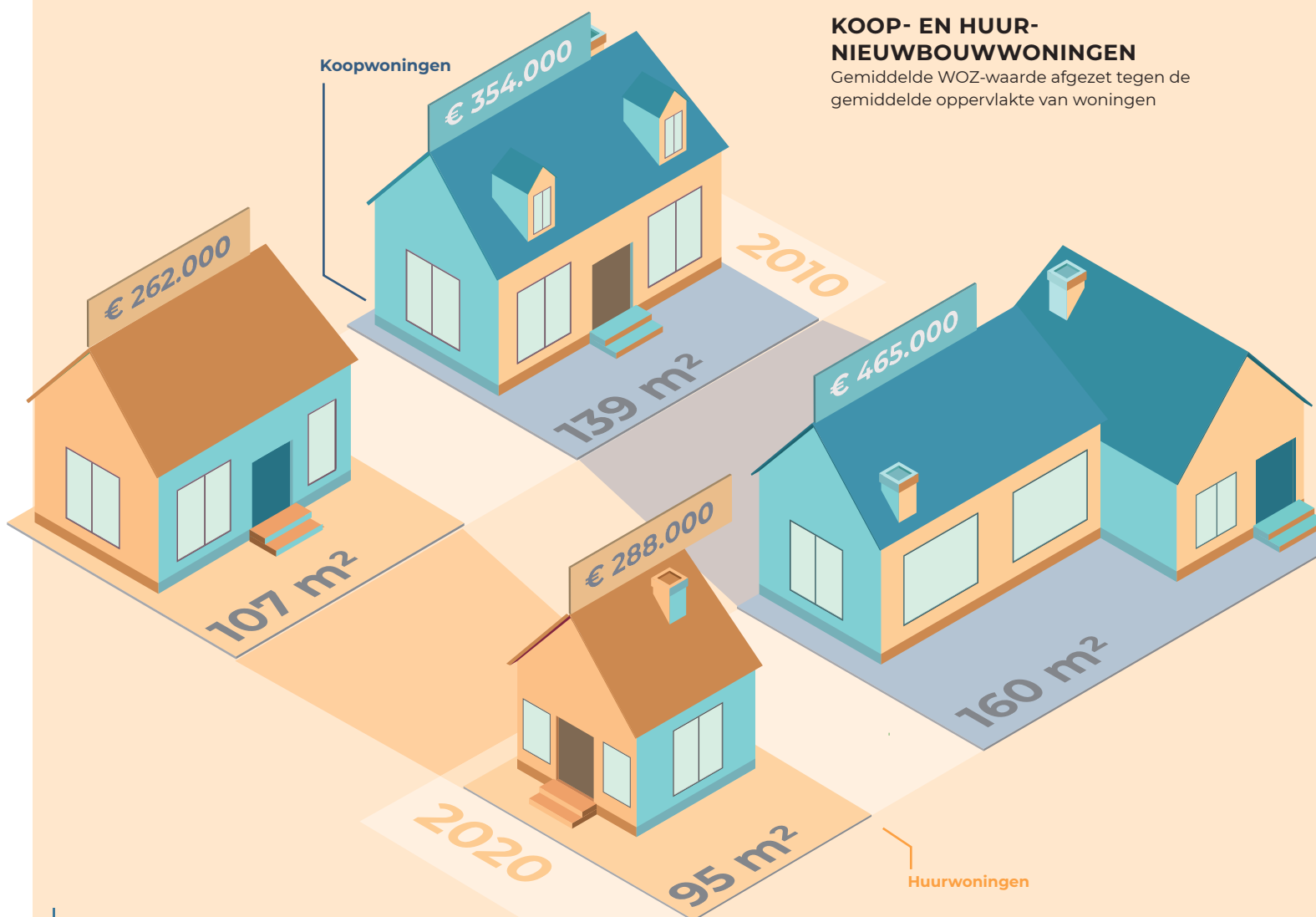
BRON: PLANBUREAU VOOR DE LEEFOMGEVING (PBL)

CIJFERS IN BEELD

Koopwoningen

KOOP- EN HUUR-NIEUWBOUWWONINGEN

Gemiddelde WOZ-waarde afgezet tegen de gemiddelde oppervlakte van woningen

GEMIDDELD JAARINKOMEN

Bij huishoudens met een nieuwbouwkoopwoning

Bij huishoudens met een bestaande koopwoning

€ 40.000

€ 70.000

€ 38.000

€ 60.000

2008

2020

2008

2020

André Krouwel

Politicooloog Vrije Universiteit

Oprichter Kieskompas

andre.krouwel@vu.nl @AndréKrouwel

COLUMN

DROOM- COALITIE

Het nieuwe hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB maakt één ding duidelijk: deze ultrarechtse coalitie steekt de kop in het zand als het gaat over de financiële problemen bij het rijk en bij gemeenten. Het akkoord zit vol boterzachte bezuinigingen.

Zo gaat de coalitie Brussel vragen de Nederlandse bijdrage te verlagen, moet een groot aantal ambtenaren verdwijnen en willen de rechtse partijen bezuinigen op asielopvang en milieumaatregelen. Het zijn allemaal wensdromen, want asielstromen worden veroorzaakt door ellende elders en de klimaatproblematiek verdwijnt niet als je je vingers in je oren steekt.

Gemeenten gaan financieel zwaar weer tegemoet. In ravijnjaar 2026 zitten de gemeenten met een miljardentekort. De partijen hebben de dringende oproep om dat financiële gat te vullen, genegeerd. Wel komen er bezuinigingen op de cultuur, de bijstand, de ambtenarij, het milieu en de opvang van vluchtelingen. Kinderopvang wordt gratis en hogere middeninkomens krijgen een flinke belastingverlaging, maar boterzachte bezuinigingen compenseren deze kosten niet. Het overheidstekort zal met 10 miljard oplopen.

Alle sociale problemen worden op de lokale politiek afgewenteld. Statushouders hebben niet langer voorrang meer op sociale huurwoningen, maar moeten natuurlijk wel ergens wonen. Door de geplande asielcrisiswet en intrekking van de spreidingswet zijn gemeenten straks niet langer verplicht

nieuwe plekken voor vluchtelingen te regelen. Maar ook zij moeten onderdak krijgen. De nieuwe coalitie wil maar liefst 100.000 woningen per jaar bouwen, met 30 procent sociale woningbouw en de rest voor de middeninkomens. De sector zegt daarvoor zeker 3 à 4 miljard euro nodig te hebben, maar die kosten hebben de beoogde coalitiepartijen niet ingeboekt.

Voor de overheveling van de specifieke uitkeringen – die de speelruimte van gemeenten beperken – naar het gemeentefonds, staat 6 miljard euro in de boeken. Maar die gaat wel gepaard met een bezuiniging van 10 procent. Hoewel de effecten zeer zullen verschillen per gemeente, is het wel duidelijk dat sommige steden met een miljoenentekort worden opgezadeld. Compenseren wordt bemoeilijkt omdat de rechtse partijen de midden- en hogere inkomens beschermen door de stijging van de ozb aan banden te leggen.

Deze coalitie wordt een droomcoalitie. De partijen dromen 'extraparlamentair' te zijn, maar het komende kabinet steunt gewoon op een meerderheid in het parlement. Het kabinet droomt van een EU die geld teruggeeft en asielstromen die vanzelf opdrogen. Van milieuproblemen die vanzelf verdwijnen en van een markt die 100.000 woningen bouwt. Deze droomcoalitie zal een nachtmerrie blijken voor gemeenten. ☹️

31

VNG
MAGAZINE
2024

ALLE SOCIALE
PROBLEMEN
WORDEN OP DE
LOKALE POLITIEK
AFGEWENTELD

‘Heb oog voor de lokale uitvoering van de Woo’

Veel gemeenten kunnen de invoering van de Wet open overheid nauwelijks bijbenen, zien Woo-ambassadeurs Bert Bouwmeester en Peter de Baat. Het is belangrijk dat de wetgever **meer oog heeft voor de lokale problemen.**

32

VNG
MAGAZINE
2024

Sinds onze start hebben wij met bestuurders van zo’n tachtig gemeenten gesproken over transparantie en de invoering van de Woo. Zonder uitzondering zien we dat gemeenten streven naar verbinding met de lokale samenleving.

Daarbij is vertrouwen essentieel. Verantwoording, participatie en transparantie zitten daarom bij moderne gemeenten in de genen. Gemeenten omarmen in beginsel het actief en passief openbaar maken van publieke informatie volgens de Woo als wettelijke kerntaak. Ze beseffen dat het recht op toegang tot publieke informatie de Grondwet waardig is.

‘We zien dat veel gemeenten het **benauwd** hebben’

MAATWERK

Voorlopig echter vraagt de diversiteit binnen de gemeenten als ‘eerste overheid’ maatwerk bij de invoering van de Woo. Wij merken dat gemeenten behoorlijk geïrriteerd raken wanneer transparantie en openbaarheid uitsluitend normatief benaderd worden, zonder voldoende oog voor de uitvoeringspraktijk. Terecht zegt Ineke van Gent als voorzitter van het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) in de vorige editie van *VNG Magazine* dat gemeenten erg hun best doen om de wet te implementeren.

BENAUWD

We zien echter dat veel gemeenten het daarbij benauwd hebben. Dat komt bijvoorbeeld door het afblazen van de landelijke voorziening voor het openbaar maken van informatie (PLOOI), door onduidelijke definities over actief te publiceren documenten, door problemen in de eigen informatiehuishouding, door het ontbreken van relevante technologie, door enorme werklust van het toenomen aantal Woo-verzoeken, door het grote beslag op financiële middelen en door het gevoelde gebrek

Woo-ambassadeurs Peter de Baat (links) en Bert Bouwmeester. (Beeld: Corné Houwaard)

aan informele ruimte voor bestuurlijk en ambtelijk overleg.

UITVOERING

De Woo is na ruim een decennium debat ingevoerd met een heel korte implementatietijd. Gemeenten konden dat nauwelijks bijbenen. Het is belangrijk dat er meer oog komt voor deze problemen in de uitvoering van de wet. Daar ligt ruimte voor een gezaghebbende rol van het ACOI. De sleutel tot het succes van de Woo ligt niet zozeer in de normatiek, maar in de uitvoering. Als die geen succes wordt, krijgt het vertrouwen in de overheid opnieuw een knauw. Veel gemeenteraden en colleges zijn zich nog niet ten volle bewust van de mogelijkheden die de nog relatief jonge Wet open overheid biedt, en van de inspanningen die de invoering vraagt. Voor besturen van gemeenschappelijke regelingen geldt dat in nog sterkere mate. Essentieel is om bestuurlijke ambities vast te stellen op weg naar een betere informatiehuishouding. In het bijzonder op dat vlak zouden gemeenten meer samenwerking kunnen overwegen, omdat die al snel loont. Daarnaast zijn colleges en met name gemeenteraden zich nog

‘De sleutel tot het succes van de Woo ligt niet zozeer in de normatiek, maar in **de uitvoering**’

weinig bewust van de mogelijkheden die actieve en passieve openbaarmaking kan bieden. Het is daarom zinvol ons als VNG Ambassadeurs uit te nodigen voor een gesprek met het college en/of de gemeenteraad.

De voormalige burgemeesters Bert Bouwmeester en Peter de Baat zijn voor de VNG Bestuurlijk Ambassadeur Wet open overheid.

Lees meer over hun aanstelling op vng.nl of scan de QR-code.

OVERSTAP

Hans Slagboom

Na jaren vooral binnen het gemeentehuis te hebben geopereerd, is Hans Slagboom klaar om naar buiten te gaan. De gemeentesecretaris van Moerdijk vertrekt naar Dongen, waar hij op 1 juni burgemeester wordt.

Vanwaar deze overstap? 'Ik ben de buitenwereld steeds interessanter en belangrijker gaan vinden. Als gemeentesecretaris ben je natuurlijk vooral met de interne organisatie bezig. In Moerdijk was ik al steeds zichtbaarder voor de buitenwereld. Zo deed ik de laatste jaren ook één van de speeches bij de dodenherdenking in de verschillende kernen. Die relatie met de buitenwereld wordt steeds belangrijker, want we zijn de inwoners een beetje aan het kwijtraken. Ik denk dat ik er een steentje aan kan bijdragen om dat te verbeteren. Dan is het burgemeesterschap een logische vervolgstap. Dongen past bij mij. Ik wilde graag burgemeester worden in een gemeente met een smoel; er moet wel wat te doen zijn. En er is de praktische kant: we wonen nu in Tilburg, waar mijn vrouw ook werkt. Dus Dongen is in de buurt.'

Wat gaat u doen? 'Het samenspel in de regio is heel belangrijk. Dongen, met 27.000 inwoners, ligt ingeklemd tussen Tilburg en Breda, twee 100.000+-gemeenten. In regionaal verband moeten we ons bewust profileren, maar hoe? Daar moeten we een toekomstvisie voor ontwikkelen. Daarnaast hebben we een acute uitdaging op het gemeentehuis, de gemeentesecretaris heeft afscheid genomen. Er is gelukkig een interim-secretaris, maar ook hiermee moeten we aan de bak.'

Wat heeft u geleerd? 'Alles wat we in het bestuur doen, is mensenwerk. We moeten ons werk doen vanuit interesse en verbinding. Als je dat goed regelt, kun je op de inhoud scherp het debat aan. Ik heb een hekel aan de instelling die ik op Facebook zie: we zijn het niet eens, dus jij deugt niet. Het moet zijn: jij deugt, maar we zijn het niet eens. Dan kunnen we een goed inhoudelijk debat voeren, maar wel de relatie behouden. Zo wil ik me als burgemeester ook profileren.' (RvdD)

OVERLEDEN

Het Alkmaarse gemeenteraadslid **Ben Bijl** is op 14 mei overleden, hij werd 63 jaar. Hij was al geruime tijd ziek. Bijl was sinds 2006 raadslid in Alkmaar, sinds 2015 was hij fractievoorzitter van BAS (Belangen Alkmaarse Samenleving). Afgelopen maart droeg hij vanwege zijn ziekte het fractievoorzitterschap over.

GEMEENTEN

Burgemeester **Pieter van Maaren** van Zaltbommel treedt per 1 augustus terug. Hij is sinds september 2019 burgemeester van Zaltbommel. De zeven jaar daarvoor was hij burgemeester van Urk. Eerder was hij raadslid in De Bilt.

Burgemeester **Wouter Kolff** van Dordrecht wordt de nieuwe commissaris van de Koning in Zuid-Holland. Het is de bedoeling dat hij op 4 september begint, als opvolger van **Jaap Smit**, die met pensioen gaat. Kolff (VVD) is sinds september 2017 burgemeester in Dordrecht. Daarvoor was hij vijf jaar burgemeester van Veenendaal. Sinds 2023 is hij ook voorzitter van het Veiligheidsberaad.

Annelies Pleyte (VVD) is voorgedragen als nieuwe burgemeester van Veenendaal. Ze begint naar verwachting op 9 september. Pleyte werkt sinds 2010 voor de rijksoverheid, waar ze onder meer politiek adviseur van premier Mark Rutte was, directeur Groningen

bij de Nationaal Coördinator Groningen en directeur Sport bij het ministerie van VWS. Pleyte volgt in Veenendam **Berry Link** (CDA) op, die vorig jaar zomer stopte om persoonlijke redenen. Sindsdien neemt **Sandra Korthuis** (VVD) de functie waar.

Gerben Wigmans begint 1 juni als de nieuwe gemeentesecretaris van Rotterdam. Hij volgt **Vincent Roozen** op, die sinds 1 februari secretaris-generaal bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is.

Wigmans werkt al ruim dertig jaar bij de gemeente Rotterdam. In 2017 werd hij concerndirecteur bij Stadsbeheer en sindsdien maakt hij onderdeel uit van de concerndirectie.

Mark van Beers wordt met ingang van 12 augustus de nieuwe gemeentesecretaris van Goirle. Van Beers werkt nu nog bij de GGD West-Brabant als sectormanager Algemene Gezondheidszorg. Daarvoor was hij hoofd P&O en secretaris directieraad bij de gemeente Breda en organisatieadviseur. Als gemeentesecretaris wordt

hij de opvolger van **Ruud Lathouwers**, die sinds 1 april gemeentesecretaris van Bladel is.

Jos Vervuurt stopt over tien maanden als griffier van de gemeenteraad van Roermond. Hij gaat per 1 maart 2025 met pensioen. Om te voorzien in een 'warme overdracht' zal hij nog drie maanden voor zijn vertrek met zijn opvolger samenwerken. De nieuwe griffier start naar verwachting op 1 december. Vervuurt is sinds de invoering van het dualisme in maart 2002 griffier in Roermond. Daarvoor

was hij vanaf 1980 actief in diverse andere functies bij diezelfde gemeente.

Marcel Fiering stopt op 1 maart 2025 na bijna 19 jaar als griffier van de gemeenteraad van Aalten. Hij gaat dan met vroegpensioen. Voor zijn vertrek werkt hij nog enkele maanden samen met zijn opvolger. Voordat Fiering in 2006 aan de slag ging als raadsgriffier, vervulde hij diverse functies bij de voormalige gemeente Lichtenvoorde. Van 1990 tot 2006 was hij hoofd Bestuurszaken van de gemeente Aalten.

Ingezonden mededeling

35

VNG
MAGAZINE
2024

Jaarcongres

De kracht van verbeelding

25 en 26 juni 2024
Groene Hart

Zien we u op het VNG Jaarcongres?

De kracht van verbeelding

Verbeeldingskracht is essentieel om de stap naar voren te zetten. 'In wat voor land willen we in de toekomst leven?' en 'Wat willen we toekomstige generaties nalaten?'

Op **25 en 26 juni** benutten we tijdens het VNG Jaarcongres in het Groene Hart de verbeeldingskracht van onze gemeenten om nieuwe mogelijkheden te verkennen, creatieve oplossingen te delen en te werken aan een toekomst die we samen vormgeven.

Laat u inspireren in het Groene Hart!
Met onder meer:

Sharon Dijksma
Voorzitter VNG

Liesbeth Spies
Gastvrouw en burgemeester van
Alphen aan den Rijn

Pieter Verhoeve
Gastheer en burgemeester van Gouda

Victor Molkenboer
Gastheer en burgemeester Woerden

Marinke Steenhuis
Architectuurhistoricus

Floris Alkemade
Architect en stedenbouwkundig
ontwerper

Kimberley Snijders
Voorzitter van de Nationale Jeugdraad
en het SER Jongerenplatform

Mark Tuitert
Auteur, ondernemer en voormalig
olympisch kampioen schaatsen

VNG Jaarcongres | 25 en 26 juni | Groene Hart
Meer info en inschrijven: www.vngjaarcongres.nl

CBF Erkenning voor Gemeenten: Sleutel tot Efficiënter Subsidiebeheer

In een tijd van toenemende financiële uitdagingen en maatschappelijke verantwoordelijkheden voor Nederlandse gemeenten is efficiënt middelenbeheer cruciaal. Regeldruk en verwachte budgetkorting verhoging deze druk, vooral voor het sociaal domein. In deze context helpt het CBF Erkenningskeurmerk gemeenten om sneller betrouwbare partners te identificeren en strategische beslissingen te nemen met meer vertrouwen.

Wanneer een organisatie niet CBF Erkend is, bijvoorbeeld vanwege kleinschaligheid, moet de subsidieverstrekker zelf onderzoek doen naar de betrouwbaarheid en financiële gezondheid van de organisatie.

CBF Erkende organisaties werken in welzijn, sociale sector, cultuur, dierenopvang, armoedebestrijding, zorg voor jeugd en ouderen, verslavingszorg, daklozenzorg, voedselbanken en hospices. Veel van deze organisaties ontvangen gemeentelijke subsidies en opdrachten binnen het sociaal domein en de cultuursector.

Het CBF houdt toezicht op circa 700 organisaties in de goededoelensector, die samen ongeveer 4,7 miljard euro aan inkomsten genereren. De helft hiervan bestaat uit kleine organisaties en de andere helft is groot. Het CBF werkt nauw samen met gemeenten, houdt toezicht op collectes en donateurswerving, en adviseert over lokale regelgeving. De samenwerking met afdelingen Vergunningen en APV heeft geleid tot een verfijnd toezichtstelsel dat transparantie en betrouwbaarheid in fondsenwerving garandeert. Dankzij landelijke afspraken kunnen gemeenten vertrouwen op de integriteit van fondsenwervende Erkende organisaties, die door het CBF worden gecontroleerd.

Over het CBF

Het CBF is sinds 1925 de onafhankelijke toezichthouder op maatschappelijke organisaties in Nederland. Het CBF waarborgt transparantie en betrouwbaarheid door het verlenen van het Erkenningskeurmerk aan organisaties die aan strenge kwaliteitseisen voldoen. Momenteel houdt het CBF toezicht op zevenhonderd Erkende organisaties, die samen ongeveer 4,7 miljard aan inkomsten vertegenwoordigen. Meer info: www.cbf.nl

De CBF Erkenning

De CBF Erkenning biedt vertrouwen. Het CBF toetst goede doelen op aspecten zoals doelrealisatie, governance, financiële gezondheid, transparantie, directiebeloningen en integriteitsbeleid. Alleen organisaties die aan hoge kwaliteitseisen voldoen, krijgen de Erkenning. Dit keurmerk waarborgt transparantie en betrouwbaarheid, en draagt bij aan de professionalisering van organisaties. Ontwikkelgericht toezicht en toetsingsgesprekken helpen organisaties om zich continu te verbeteren.

Het CBF toetst organisaties op acht thema's. Bij het thema financiën maakt het CBF bij grotere organisaties onder andere gebruik van accountantscontroles. Soms worden de CBF Erkenning en de fiscale ANBI-status door elkaar gehaald, maar de verschillen zijn groot. De ANBI-status bepaalt of er gebruik gemaakt mag worden van fiscale voordelen, terwijl de CBF Erkenning een kwaliteitskeurmerk is. Het CBF en het ANBI-team werken echter samen en hebben regelmatig overleg.

Het Register Erkende Goede Doelen

Het Register Erkende Goede Doelen van het CBF biedt subsidieverstrekkers een platform om snel de kwaliteit en betrouwbaarheid van Erkende organisaties te verifiëren. Bovendien publiceert het CBF van ieder Erkend Goed Doel een Erkenningspaspoort op de website, met informatie over missie, activiteiten en financiële verantwoording, inclusief doelbesteding en kosten. Deze – door het CBF gevalideerde gegevens – bieden een transparant overzicht van het Erkend Goed Doel. Hierdoor kunnen gemeenten efficiënt beoordelen of een organisatie aan de hoge standaarden voldoet. Het register is gratis te raadplegen via de CBF-website.

Meer weten?

Bent u benieuwd hoe het CBF uw gemeente kan ondersteunen bij het efficiënter toekennen van subsidies? Kijk op www.cbf.nl/erkenning-voor-gemeenten of neem direct contact op met Cees Toor, specialist op het gebied van gemeentelijke samenwerking bij het CBF. E-mail: c.toor@cbf.nl, telefoon: 020 – 238 91 04.

Scan de QR-code voor meer informatie over hoe CBF uw gemeente kan helpen bij efficiënter subsidiebeheer.

Serge Kraaikamp

RAAD **RONDE VENEN BELANG, DE RONDE VENEN** WERK **MARKTKOOPMAN**

'Drie dagen per week sta ik op de markt, waar we kaas verkopen. Het zijn lange dagen, ik ga voor zes uur de deur uit en ben meestal rond halfzeven thuis. Eerder werkte ik in de bank- en verzekeringswereld, maar daar verdween het contact met de klant zienderogen. Ik zag deze vacature en zo ben ik het wereldje ingerold. Zeker bij mooi weer is het een pretje om op de markt te staan.

Op donderdag staan we in Mijdrecht, in mijn eigen gemeente. Dan hoor ik echt heel veel van wat er speelt. Mensen vertellen het dan ook als ze ergens mee zitten. Het is een vorm van ombudspolitiek, maar ik kan niet alles regelen voor individuele gevallen. Dat geef ik ook altijd aan. En als het heel erg druk is, voelen mensen wel aan dat het niet het goede moment is.'

COALITIEAKKOORD

De grens komt in zicht

38

VNG
MAGAZINE
2024

HET NIEUWE COALITIEAKKOORD OP HOOFDLIJNEN BEVAT VOOR GEMEENTEN EEN AANTAL MIN- EN EEN PAAR PLUSPUNTEN – MAAR VOORAL VEEL VAAGHEDEN. DE INVULLING VAN DIE PLANNEN BIEDT GEMEENTEN DE MOGELIJKHEID OM DAADWERKELIJK **MEE TE PRATEN**, ZEGT VNG-DIRECTEUR LEONARD GELUK.

Leonard Geluk
is algemeen
directeur
van de VNG

Dat de nieuwe coalitie van PVV, VVD, NSC en BBB met geen woord rept over de financiële tekorten bij gemeenten, is voor de VNG het grootste minpunt. ‘We hebben geen antwoord gekregen op de randvoorwaarde dat we als gemeente voldoende middelen moeten krijgen voor de taken die we hebben’, zegt algemeen directeur Leonard Geluk. ‘Nu blijkt dat er geen geld bijkomt, is het logisch dat we tegen het kabinet zeggen dat we dan ook minder gaan doen. Dat wordt een spannend gesprek.’ De VNG uit in Den Haag al langer zorgen over het financiële ravijn. In de Voorjaarsnota, vorige maand, kwam het uitgaande kabinet-Rutte IV gemeenten deels tegemoet. De lokale overheden krijgen er vanaf 2026 één miljard bij en de opschalingskorting verdween definitief. Maar er bleef nog een tekort van twee miljard euro staan, en voor 2025 is een eenmalige korting van 675 miljoen ingeboekt. Gemeenten hoopten dat een nieuw kabinet met extra geld over de brug zou komen, maar dat bleek vergeefs.

BALANS

De periode tot Prinsjesdag wil de VNG daarom onder meer gebruiken om met het aankomende kabinet het gesprek aan te gaan over de financiën. Taken en middelen moeten in balans zijn, herhaalt Geluk. ‘Als gemeenten

minder geld hebben dan nodig, dan kunnen we ook minder doen. Dat is de boodschap die we meegeven aan het nieuwe kabinet: wilt u echt dat we minder gaan doen? Als het antwoord is: het takenpakket blijft zoals dat is, maar wij betalen niet dus zoek het maar uit, dan is dat niet de goede weg.’ Daarmee legt de VNG het teruggeven van taken nadrukkelijk op tafel. Geluk plaatst wel een kanttekening: er zijn geen gemeentelijke taken die zomaar even niet meer uitgevoerd kunnen worden zonder de eigen inwoners te duperen. ‘We kunnen de jeugdzorg niet teruggeven zonder dat dat effect heeft. Maar we kunnen wel duidelijk maken dat we niet meer gaan

De VNG heeft lang gelobbyd voor de spreidingswet, maar de nieuwe coalitie wil die intrekken. (Beeld: Inge van Mill)

uitgeven aan taken dan dat we van het rijk krijgen. Dus als we voor de Wmo vier miljard euro krijgen, gaan wij er geen zes miljard aan uitgeven.’ Dat kan betekenen dat een Wmo-aanvraag niet wordt gehonoreerd. Geluk: ‘Dat is dan het schrijnende effect van de keuzes die het rijk maakt. Maar het alternatief is dat we als gemeente permanent geen sluitende begroting hebben. Dat kan ook niet. Het feit dat gemeenten te weinig geld krijgen, heeft consequenties voor het voorzieningenniveau. Daar moeten we het gesprek over aangaan.’

GRENS

De VNG, zegt Geluk, is niet bang om – na jarenlang blaffen – nu ook te bijten. ‘Daar hebben we scenario’s voor doordacht en we zijn ook bereid die toe te passen. Alleen hebben we het liefst dat we er gewoon aan de bestuurlijke tafel uitkomen. We kunnen wel boos de ruiten gaan ingooien op de ministeries, maar uiteindelijk moeten we het gewoon weer samen doen. Maar er is voor ons wel een grens.’

Bij de gemeenten was de afgelopen periode gemor te horen over de Voorjaarsnota. Daarin wordt niet het hele ravijn geslecht, en is er in 2025 zelfs een eenmalige korting van 675 miljoen. Geluk: ‘De VNG is een vereniging. Uiteindelijk bepalen de leden de koers. Het is mijn taak om enerzijds aan te voelen wat er speelt bij de leden en anderzijds de brug naar het kabinet open te houden. We moeten samen Nederland bestuurbaar houden. Dat is een ingewikkelde rol. De afgelopen tijd hebben we de leden heel precies uitgelegd wat we redelijkerwijs konden verwachten van een demissionair kabinet. Dan is de afschaffing

van de opschalingskorting een resultaat. Er is echter ook die lelijke uitname uit de kas in 2025. Die is ongegrond, onjuist en onwenselijk. Maar het was aan de kant van het rijk wel de enige manier om dit politiek rond te krijgen.’

SPUKS

De vier partijen zijn voornemens om de specifieke uitkeringen (spuks) – een doorn in het oog van veel gemeenten – over te hevelen naar het gemeentefonds, met uitzondering van het BUIG-budget, waarmee onder meer de uitkeringen van de Participatiewet worden betaald. Voor gemeenten goed nieuws, want de spuks gaan gepaard met hoge administratieve lasten en leiden daardoor tot veel irritatie. Maar die overheveling gaat gepaard met een korting van 10 procent: 638 miljoen euro. Is dat niet een verstopte bezuiniging?

Geluk kijkt er milder naar. Ja, er is een korting van 10 procent ingeboekt wanneer de spuks daadwerkelijk worden toegevoegd aan het gemeentefonds. Maar dat betekent ook dat gemeenten straks zo’n 5,5 miljard

‘We komen er *het liefst* gewoon aan de bestuurlijke tafel uit’

Adviseur Omgevingswet

Maasdam | 32-36 uur | Max. €5.997,- | HBO/WO

Werken voor de Hoeksche Waard betekent werken in een unieke streek, waarbij jij het verschil kan maken voor bijna 50.000 inwoners. Dat doe je samen met 800 collega's die verschillend zijn in karakter, talenten en dromen. Maar met een gedeelde passie voor hun werk. Durf jij vanuit verschillende richtingen te kijken en wil je met jouw vakmanschap impact hebben op de ontwikkeling van de Hoeksche Waard? Kom dan werken bij gemeente Hoeksche Waard, want jij maakt het echt!

Wat ga je doen?

Je bent verantwoordelijk voor het ontwikkelen van beleid op het brede terrein van de Omgevingswet. Je coördineert en begeleidt ruimtelijke initiatieven, van vooroverleg tot het voeren van de meer complexe procedure op basis van de Omgevingswet. Je neemt deel aan projectgroepen en adviseert daar vanuit jouw vakgebied. Je bent in- en extern aanspreekpunt met betrekking tot het beleidsveld ruimtelijke ordening c.q. Omgevingswet en stimuleert de samenwerking met organisaties en partijen. Je onderhoudt lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk je netwerk. Hoe klinkt dat?

Wie ben jij?

- Je hebt een afgeronde hbo- of wo-opleiding;
- Je hebt een aantal jaar werkervaring binnen een vergelijkbare rol binnen een bestuurlijke omgeving & jouw kennis van wet- en regelgeving is up to date;

Waarom kies je voor ons?

- We bieden je een intern opleidingsaanbod (Hoeksche Campus) met diverse trainingen & opleidingen die bijdragen aan jouw persoonlijke en professionele ontwikkeling;
- Je kan zowel thuis als op kantoor werken;
- Naast een goed salaris (tussen de €4211,00 en €5997,00 (schaal 11) bieden we ook goede secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals een pensioen bij het ABP, reiskostenvergoeding en/of thuiswerkvergoeding, mobiele telefoon, laptop en een Individueel Keuzebudget (IKB). In dit budget zit je vakantiegeld en eindejaarsuitkering. Je kunt dit budget uit laten betalen wanneer jij dat wilt, gebruiken om extra verlof te kopen of inzetten voor een externe opleiding voor jouw persoonlijke ontwikkeling.

Enthousiast? Ga dan naar www.werkenbijdehw.nl en solliciteer! Heb je nog vragen?
Mail dan naar werken@gemeentehw.nl of bel 088 -6471868.

Gemeente Veldhoven & Knowhouse ontwikkelden **Sti-Sta-Sterk** voor een gezonde toekomstige generatie

Gemeente Veldhoven wilde de impact van de coronacrisis op kinderen van 2-4 jaar verzachten en goede gewoontes voor een gezond leven stimuleren.

Huub Stroeks, wethouder Sociaal Domein: 'Ons doel was om een basis te leggen voor een veerkrachtige, gezonde generatie, vol potentieel. Daarom wilden we investeren in het bevorderen van gezonde gewoontes en het welzijn van peuters in de kinderopvang.'

Sti-Sta-Sterk ontwikkelen

Knowhouse kreeg de opdracht om het programma te ontwikkelen. Manon Lavrijssen, Learning & Development Specialist: 'We kozen samen met de gemeente de belangrijkste thema's: voeding, beweging en ontspanning. Vervolgens creëerden we Sti-Sta-Sterk: een digital social learning voor pedagogisch professionals met een hapklaar activiteitenprogramma voor kinderen, waarbij Guus Giraf, Aike Aapje

en Zef Zebra de kinderen door Sti-Sta-Sterkland gidsen. Ook bevat het tips voor ouders en een uitgebreide materialenbox.'

Samen bijslippen

'Om te zorgen dat het programma zo goed mogelijk aansluit bij de doelgroep, nodigden we alle betrokken partijen uit voor brainstorm- en feedbacksessies', vervolgt Manon. 'Deelnemers waren gemeente Veldhoven, Brede School Veldhoven, Bibliotheek Veldhoven, GGD en kinderopvangorganisaties Korein en Nummereen. Bij twee kinderopvanglocaties deden we een pilot, waarna we nog yogakaarten, extra video's en een aantal activiteiten toevoegden.'

Mooi resultaat

Esther Boons-Noten, beleidsadviseur Jeugd bij gemeente Veldhoven is tevreden: 'Sti-Sta-Sterk is een educatief en effectief programma geworden, dat leuk en inspirerend is voor

kinderen, pedagogisch professionals én ouders. Want betrokken ouders zijn cruciaal.' Manon vult aan: 'Pedagogisch professionals beoordelen Sti-Sta-Sterk met een 8,3 als rapportcijfer. Hun kennis over voeding, beweging en ontspanning is verbeterd en ze zijn erg enthousiast over het activiteitenprogramma en de materialenbox, waarmee ze blijvend op de groepen aan de slag kunnen. Met Sti-Sta-Sterk bereikten we inmiddels al zo'n 500 peuters in Veldhoven.'

Digital social learning

Bij Knowhouse geloven we sterk in de kracht van samen leren. We zijn ervan overtuigd dat leren het meest effectief is in verbinding met anderen. We combineren daarom graag de voordelen van online leren met de interactie van samen leren. Dat noemen we digital social learning.

KNOWHOUSE

Heb je interesse in Sti-Sta-Sterk of wil je weten of een customized learning een oplossing is voor jouw uitdaging? Kijk dan snel op onze website know-house.nl en neem contact met ons op!

know-house.nl

‘Dat is dan het *schrijnende effect* van de keuzes die het rijk maakt’

euro extra vrij te besteden hebben. ‘Dat is een goede ontwikkeling. In het contact met de onderhandelaars is duidelijk geworden dat het een administratieve korting is. Die wordt pas toegepast als het geld daadwerkelijk wordt overgeheveld naar het gemeentefonds. Als het kabinet de korting echter uitlegt als sec 638 miljoen eraf, dan hebben we echt een groot probleem.’

SPREIDINGSWET

Het asielhoofdstuk vormt een ander minpunt uit het hoofdlijnenakkoord. De VNG heeft lang gelobbyd voor de spreidingswet, maar de nieuwe coalitie wil die intrekken. Geluk heeft maar één boodschap voor het nieuwe kabinet: ‘Doe het niet.’ Het idee van de wet is dat iedere gemeente haar deel doet, naar draagkracht. ‘Dat is een goed uitgangspunt.’

Maar alleen al de aankondiging leidde ertoe dat het aantal opvangplekken daalt, meldde het COA daags na de presentatie van het akkoord. Het gevolg, zegt Geluk: meer asielzoekers belanden op straat. ‘Het hele stelsel stort in vanuit de illusie dat als je hard roept dat er geen asielzoekers komen, ze er ook echt niet zullen zijn. Maar ze zullen er zijn, en ze zijn er nú.’ Asielopvang is weliswaar de verantwoordelijkheid van het rijk, maar ‘de ellende landt bij gemeenten’, zegt Geluk. ‘We zullen daar het rijk op aanspreken. Maar beter is het nog als de coalitiepartijen op hun schreden terugkeren en de spreidingswet niet intrekken.’

Geluk haast zich erbij te zeggen dat de VNG als organisatie neutraal is tegenover het streven om het asielbeleid een stuk strenger te maken. ‘Dat is echt een politieke keuze. Maar het moet niet zo zijn dat de consequenties van dat beleid op het bord van gemeenten wordt gelegd.’

BESTUUR

Geluk ziet ook positieve punten in het akkoord. Op belangrijke thema’s als bestaanszekerheid en wonen wordt aangesloten bij de agenda’s die de VNG

begin dit jaar met maatschappelijke partners in twee speciale toppen heeft vastgesteld. En ook op het terrein van klimaat en energie zijn er mogelijkheden voor gemeenten om de gewenste stap vooruit te blijven zetten. Misschien juist wel omdat de voornemens hier nog niet zijn ingevuld. ‘Op dit punt kunnen we als gemeente die stap naar voren zetten en de nieuwe bewindspersonen een richting meegeven.’

WAARDEVOLLE PASSAGES

Daarnaast bevat het hoofdstuk over bestuur waardevolle passages. ‘De grote maatschappelijke vraagstukken kunnen we alleen oplossen als gemeenten en het rijk schouder aan schouder staan’, zegt Geluk. ‘Dat staat vrij stevig in het akkoord. Het rijk heeft als wetgever de verantwoordelijkheid om knopen door te hakken. Daar willen we niets aan afdoen. Maar we zien het wel als een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de goede keuzes te maken.’

Dat was in de recente praktijk niet altijd het geval, maar de nieuwe coalitie lijkt die ruimte nu wel te zoeken, ziet Geluk.

‘Dat vind ik waardevol’, zegt hij. ‘Als we een fatsoenlijke overheid willen in Nederland, dan moeten rijk en gemeenten dat samen doen, ook met provincies en waterschappen. Dat betekent niet dat het rijk zaken over de schutting moet gooien, maar dat we daadwerkelijk samen zoeken naar wat de effecten zijn van de keuzes die we maken. Als dat voor de grote opgaven de werkelijkheid kan worden de komende jaren, dan vaart Nederland daar wel bij.’

‘De ellende *landt* bij gemeenten’

Hét overzicht van vacatures binnen gemeenten voor hoger opgeleiden.

AUTOMATISERING/ICT

- **Projectleider ICT en informatiemanagement**
Amstelveen
- **Specialist gegevens**
Medemblik
- **Coördinator functioneel beheer/changemanager**
Velsen

BESTUURLIJK

- **Juridisch adviseur**
Baarn
- **Medewerker communicatie**
BEL Combinatie (Eemnes)
- **Adviseur/coach burgerparticipatie**
Lansingerland
- **Jurist**
Wassenaar

FINANCIËEL/ECONOMISCH

- **Coördinator financiële administratie**
BEL Combinatie (Eemnes)
- **Medewerker belastingen**
Hilversum

- **Financial controller**
OVER-gemeenten (Wormer)

ONDERWIJS/WETENSCHAP/CULTUUR

- **Beleidsadviseur onderwijs (LEA)**
Tilburg

OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

- **Beleidsadviseur vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)**
Alphen aan den Rijn
- **Procesregisseur evenementen**
Leeuwarden

RUIMTELIJKE ORDENING

- **Communicatieadviseur duurzaamheid**
Alphen aan den Rijn
- **Strategisch beleidsadviseur openbare ruimte**
BEL Combinatie (Eemnes)
- **Beleidsadviseur/verkeerskundig adviseur**
Bunschoten
- **Senior beleidsadviseur verkeer**
Capelle aan den IJssel

- **Casemanager omgevingsvergunningen**
Geldrop-Mierlo
- **Assetmanager vastgoed**
Haarlem
- **Medewerker beheer grondzaken en buitensportaccommodaties**
Leiderdorp
- **Adviseur fysieke leefomgeving/ruimtelijke ordening**
Leusden
- **Ervaren jurist gebiedsontwikkeling**
Maashorst

- **Programmamanager ruimtelijk domein**
Nijkerk
- **Beleidsmedewerker wonen**
Ouder-Amstel
- **Assetmanager civiel**
Schouwen-Duiveland
- **Strategisch beleidsadviseur mobiliteit**
Uithoorn

SOCIALE ZAKEN/WERKGELEGENHEID

- **Consulent loonkosten-subsidie**
Huizen
- **Consulent garantiebanen**
Leiden
- **Gedragwetenschapper**
Medemblik

- **Beleidsadviseur sociaal Nijkerk**
- **Consulent sociaal team**
Scherpenzeel
- **Klantmanager inkomen**
Uitvoeringsorganisatie BBS (Soest)
- **Beleidsadviseur inburgering, integratie en vluchtelingen**
Waddinxveen
- **Procesregisseur sociaal team**
Waddinxveen

WELZIJN

- **Regiocoördinator Integraal Zorgakkoord (IZA)**
De Ronde Venen
- **Jeugd- en gezinscoach**
Dijk en Waard
- **Senior inkoper Wmo en Jeugdwet sociaal domein**
Gouda
- **Beleidsadviseur sociaal domein/Wmo**
Haarlemmermeer
- **Beleidsadviseur jeugd**
Lansingerland
- **Contractmanager sociaal domein**
Leidschendam-Voorburg
- **Beleidsadviseur jeugd**
Medemblik
- **Wmo-consulent**
OVER-gemeenten (Wormer)

Colofon

VNG Magazine is het officiële orgaan van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Vragen aan de VNG? Bel het team Informatievoorziening, tel. 070-373 83 93, info@vng.nl

Uitgever Dineke Sonderens, Sdu BV, tel. 070-378 99 24 **Hoofdredactie** Esther Bunnik **Chef redactie** Rutger van den Dikkenberg **Redactie** Leo Mudde, Marten Muskee, Monique Westenbroek **Medewerkers** Marije van den Berg, Geerten Boogaard, Sandra Braakmann, Dimitry de Bruin, Pieter van den Brand, Jiri Büller, Saskia Klaassen, André Krouwel, Sanne van der Most, Martijn van der Steen **Contact redactie** tel. 070-378 96 43, redactie@vngmagazine.nl **Ontwerp** Fier.media **Vormgeving** Monique Westenbroek **Druk** Senefelder Misset, Doetinchem

Advertentie-exploitatie Cross, tel. 010-742 10 20, traffic@cross.nl

Abonnementen Gratis voor burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen, raads- en commissieleden, raadsgriffiers, parlementariërs en ambtenaren bij gemeenten en stads- en streekgewesten. Aanvragen en wijzigingen: www.vng.nl, vngleden@vng.nl of 070-3738393

Betaalde abonnementen Prijs jaarabonnement: 198 euro (excl. 9% btw). Sdu Klantenservice, www.sdu.nl/service, tel. 070-378 98 80.

Schriftelijk opzeggen uiterlijk twee maanden vóór het einde van de abonnementsperiode bij Sdu Klantenservice, Postbus 20025, 2500 EA Den Haag

© 2024, ISSN 1566-1636

Mis niets!

Neem nu een jaarabonnement op VNG Magazine via sdu.nl/service of bel naar 070-378 98 80

GOED VOORBEREID DE VERKIEZINGEN IN!

Kieswet en Kiesbesluit

EDITIE 2024

Direct
leverbaar

Kieswet en Kiesbesluit bevat de volledige en actuele teksten van zowel de Kieswet als het Kiesbesluit zoals die gelden op 1 januari 2024.

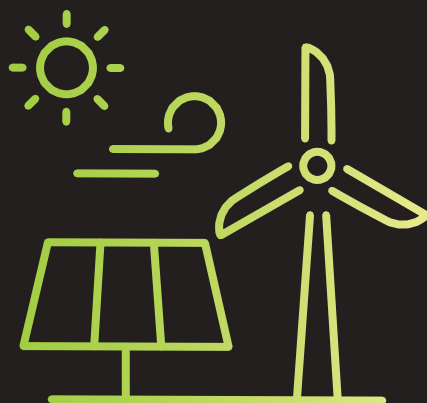
HANDIG IN GEBRUIK:

- Bijna alle wetsartikelen zijn voorzien van kopjes in de marge. In één oogopslag precies zien waar het artikel over gaat.
- Een uitgebreid en overzichtelijk trefwoordenregister maakt het extra praktisch.
- Onmisbaar voor de afdeling Burgerzaken en op de tafel van elk stembureau!

ISBN 978 90 12 40963 6

TE BESTELLEN VIA: WWW.SDU.NL

Sdu

Wat je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken.

Als we morgen massaal overstappen op LED
besparen we per jaar **6,5 TWh**. Dat is gelijk aan
de opwekking van **1 kerncentrale** in een jaar tijd.

Waar liggen de kansen voor jouw gemeente? Download de whitepaper en ontdek het!

Speciaal voor overheden heeft 'Met LED kan het' een whitepaper ontwikkeld. Bomvol informatie, tips en praktijkvoorbeelden van collega overheden.

Kijk op metledkanhet.nl/gemeenten

Met LED kan het is een initiatief van:

fedet
Federatie elektriciteitsnetwerken

NLA Nederlandse Licht
Associatie

LightRec
Nederland

ERCO

ESZET
LIGHTING

ETAP

FAGERHULT

LEDVANCE

luminaid

LIJGHTRONICS

MEGAMAN

norton

OPPLE
LIGHTING

PROLUMIA
WHEN LIGHTING MATTERS

REGIOLUX

Schröder
Experts in lightability™

Signify
the meaning of light

SYLVANIA

TRILUX
SIMPLY YOUR LIGHT

ZUMTOBEL